

Tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en Historie

Westerwolde

Redactie

Theo Hofman (eindredactie)
Bert Roossien

Redactieadres:

Nic. Beetsstraat 19
9636 GJ Zuidbroek
tel. 0598-452417 (na 19 uur of in het weekend)
e-mail: m.j.hofman@xs4all.nl

Secretariaat en ledenadministratie

B. Roossien
Purmerlaan 26
9501 AX Stadskanaal
tel. 0599-618897
e-mail: info@streekhistorischcentrum.nl

Penningmeester

G. Kamies
Postkade 51
9503 AJ Stadskanaal
tel. 0599-617272

Bankrekeningnr.: 3586.06.063 t.n.v. Vereniging voor Genealogie en Historie Westerwolde

Gironr.: 4222401
Vanuit het buitenland:
IBAN: NL56 PSTB 0004222401
BIC: PSTBNL21

Lidmaatschap

- contributie: € 15,00 per jaar, inclusief tijdschrift uit te reiken op de driemaandelijksse bijeenkomsten of toegezonden per post
- donateurs: € 13,00 per jaar, met tijdschrift, toegezonden per post (alleen voor verenigingen en stichtingen)
- voor toezending van het tijdschrift buiten Europa gelden andere tarieven, informatie hierover kunt u verkrijgen bij het secretariaat

Archief en boekencollectie van de vereniging

Streekhistorisch Centrum
Ceresstraat 2
9502 EA Stadskanaal
tel. 0599-612649
(voor leden gratis toegankelijk)

Internet

U vindt onze vereniging op het internet:
<http://members.tripod.com/~westerwolde>
beheerder van de homepage: F.Jager
e-mail: westerwolde@gmail.com

niets uit dit tijdschrift mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotografie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de redactie

Jaargang 29 nr. 1

Maart 2008

Inhoud

Inhoud	1	
In memoriam G.L. Nobbe	2	
Van oude bruggen, de dingen die voorbij gaan (R.Wieten & J.W.Kok)	3	
De oudste generaties van een familie Bontjes (III) (A.C.Bontjes & P.Bos)	7	
H@ndig (redactie)	11	
De Veerscheppen te wedde (J.S.A.Huizing)	12	
Westerwoldse import (J.Geertsema)	14	
Onstwedde in 1824 nog geen 'echte' gemeente (H.Wubs)	28	
Kadastrale kaarten westerwolde op het internet (R.M.A.Wegman)	29	
Tijdschriften en Jaarboeken. (B.Roossien)	30	

In memoriam G.L. Nobbe

Op 6 januari 2008 is op 67-jarige leeftijd plotseling overleden de heer Gerhardus Lubbertus (Graddus) Nobbe.

Vanaf 1988 is hij lid van onze vereniging: de vereniging geweest. Vanaf maart 2004 had hij tevens zitting in het bestuur.

Graddus had een grote interesse in alles wat met historie te maken had en met name in de historie van Westerwolde. Onze vereniging was erg belangrijk voor hem en altijd was hij op de ledenvergaderingen en de bestuursvergaderingen aanwezig. Aan de excursies nam hij altijd deel. Soms moest hij verstek laten gaan vanwege zijn betrokkenheid bij de kerk, de muziekvereniging, het dorp Wedde of vele andere activiteiten waaraan hij zijn bijdrage leverde. Iedereen kon op Graddus rekenen. Op onze bestuursvergaderingen had hij een belangrijke en waardevolle inbreng. Als hij zei daar zal ik eens naar informeren of dat ga ik uitzoeken, dan gebeurde dat ook.

Ruim twee jaar geleden bestond onze vereniging 25 jaar. Dat de viering daarvan zo'n groot succes werd hebben we voor een belangrijk deel aan Graddus te danken. Hij zei: als we het feest op die dag houden dan valt dat samen met de Lichtweek in Wedde en ik denk dat ik dan wel wat kan regelen. En zo gebeurde het, we kregen de beschikking over een prachtige tent op het terrein van de Wedderborg met alle voorzieningen. Een mooiere locatie was niet denkbaar. Hij genoot er zichtbaar van dat alles die dag zo goed verliep, maar ook omdat hij dat in zijn Wedde zo mooi voor elkaar had kunnen krijgen.

Tal van boeken zijn van zijn hand verschenen, we konden het naar aanleiding van zijn overlijden zelfs in een treffend artikel in de krant lezen: De chroniqueur van Westerwolde. Aan het tijdschrift van onze vereniging heeft Graddus meerdere malen een bijdrage geleverd. Er waren plannen om een vervolg te geven aan zijn artikel over de ontwikkeling van zijn geboortestreek het Hebrecht. Zijn laatste boek ging over de christelijke school in Vlagtwedde. Als ik dat boek klaar heb, zei hij in een van de laatste bestuursvergaderingen, dan zal ik me weer wat meer op ons tijdschrift richten. Zo ver heeft het helaas niet mogen komen.

Graddus was een aimabele man, relativerend, ruimdenkend, met aandacht voor andere mensen. In onze bestuursvergaderingen werd gedaan wat gedaan moest worden, maar we hadden het ook altijd gezellig, niet in de laatste plaats door Graddus, om zijn humor en om de prachtige verhalen die hij vertelde.

Graddus Nobbe is niet meer, wij missen hem als lid van onze vereniging en het bestuur, maar vooral ook als de mens Graddus.

Wij wensen Marietje en de kinderen en kleinkinderen veel sterkte toe met het dragen van dit grote verlies.

F.A. Bergman
voorzitter

Van oude bruggen, de dingen die voorbij gaan

ROBERT WIETEN & JAN WILLEM KOK

Naie Heubrugge bij Wessinghuizen

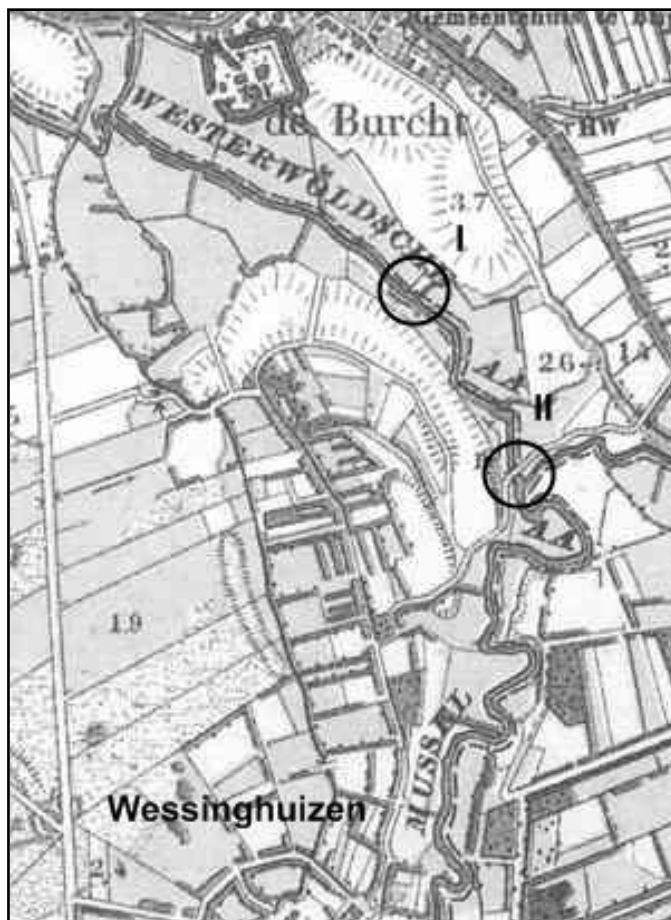
Afgelopen jaren hebben de bewoners van de buurtschappen Höfte, Veele en Wessinghuizen de koppen bij elkaar gestoken om samen actief te worden met betrekking tot de ontwikkeling van de omgeving. De directe aanleiding is het plan van de provincie om de ecologische hoofdstructuur aan te leggen langs de beekdalen van de Ruiten Aa en Mussel Aa.

Aangezien onze dagelijkse leefomgeving hierdoor gaat veranderen, willen wij hierover meedenken en -praten en ook actief aan meewerken. Onze ideeën en wensen hebben we verwoord in een Markeplan, dat we in de zomer van 2005 hebben aangeboden aan de drie burgemeesters van Bellingwedde, Vlagtwedde en Stadskanaal en een gedeputeerde van de provincie Groningen. Zij waren zeer enthousiast en met hen ook al spoedig de subsidiërende instellingen. Het Markeplan werd verder uitgewerkt en een stichting onder de naam Boermarke Essen en Aa's werd opgericht. Eén van de gerealiseerde plannen is de voetbrug over de Mussel Aa: de (naie) Heubrugge, die deze zomer officieel in gebruik is genomen.

Vanwaar een nieuwe brug?

In ons Markeplan hebben we onze wens nader gemotiveerd en wel als volgt:

"In het verleden hebben er, bij de noordelijke samenvloeiing van het Veelerdiep met de Mussel Aa, over de Westerwoldse Aa tussen Wedde en Wessinghuizen diverse bruggetjes gelegen. De veldnaam "brugakker" refereert aan de meest noordelijke, over de Westerwoldse Aa. Op de kadastrale kaart

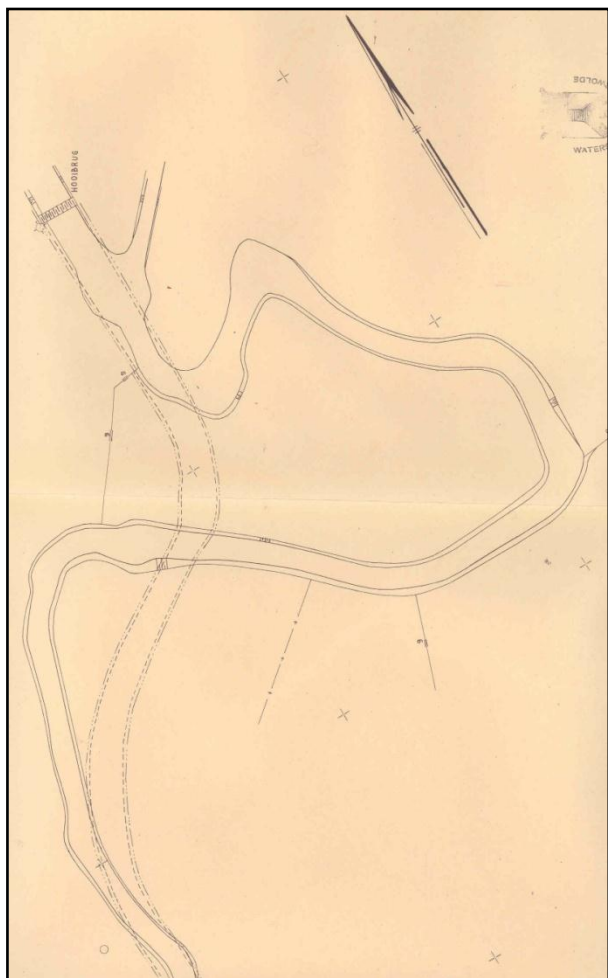
Wedde D2, uit 1930, wordt deze de "Weddebrug" (een verschrijving?) of "Karelsdijk" genoemd (I). De oude bewoners van Wessinghuizen herinneren zich nog de meer zuidelijk gelegen Hooibrug over de Mussel Aa. Oude foto's geven ons een beeld van dit bruggetje(II).

Thans ligt ongeveer 50 meter noordelijk van deze plaats een stuw met betonnen plaat van het waterschap. Wandelaars kunnen er dankbaar gebruik van maken. Maar bewoners en recreanten van elders kunnen geen doorgaande wandeling maken vanaf het eind aan de Meienweg (oostzijde Mussel Aa), naar het wandelpad aan de westzijde van de Mussel Aa en de nieuwe paden die daar nog zullen komen. Hiervoor is een nieuw bruggetje nodig!"

Sloop van de oale Heubrugge.

De oude Hooibrug is ooit aangelegd door de familie Wilzing uit Wessinghuizen. De Wilzings hadden toen land aan de Wedderkant van de Westerwoldse Aa liggen. Het was een particuliere brug, die speciaal voor landbouwdoeleinden (transport van hooi) gebouwd was.

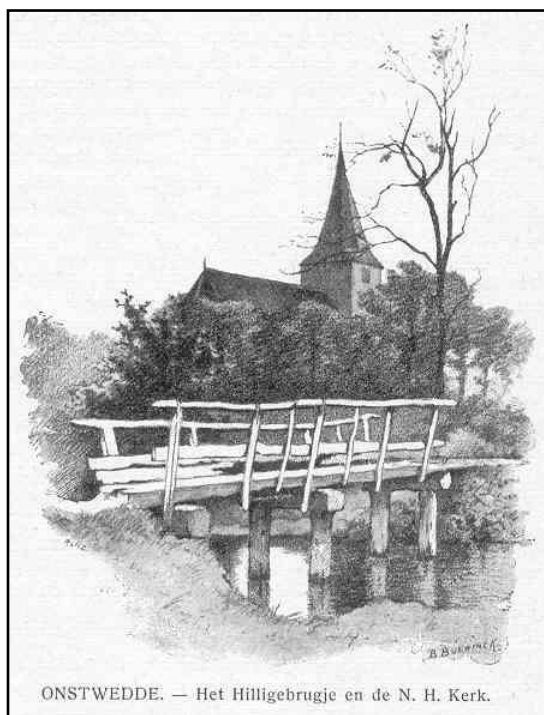
Situatie 1916

In de zestiger jaren van de vorige eeuw is hij gesloopt en de brug bij de Brugakker al veel eerder. Daarvoor in de plaats is een stuw gebouwd tussen de twee oorspronkelijke bruggen in. De stuw in de Westerwoldse Aa kreeg een breed dek, waarover gemakkelijk gelopen en zelfs met een trekker gereden kon worden. Even stroomopwaarts van de twee bruggen over de Westerwoldse Aa kwam het Veelerdiep bijna loodrecht in de Mussel Aa. Deze veroorzaakte waarschijnlijk nog wel wat uitschuring van de oevers, want wij vonden afgelopen winter (2006), ter plaatse onder water nog zware stenen en houten beschoeiing. De sloop van de bruggen en de bouw van de stuw ging gepaard met het kanaliseren van de drie genoemde beken. Zo kwam de Triene Mai (= ronde wei), een prachtig mooie meander vlak boven de hooibrug ook te vervallen. Op bijgaande kopie van een tekening van het oude waterschap Westerwolde is heel goed te zien hoe de situatie toen moet zijn geweest.

Situatie voor 2006

Het gebied tussen de twee beken de Mussel Aa en het Veelerdiep vanaf respectievelijk de Engelkensbrug te Wessinghuizen en de Krabbebrug bij het buurtschapje Hongerige Wolf (tussen Wedde en Veele) was tot voor kort slechts te bereiken vanaf de Meienweg, gebruikmakend van een doodlopende zandlaan, die ook langs de Geselberg loopt. Juist vanwege de Geselberg is het ook voor wandelaars een interessant gebied. Een doorgaand pad, lopend langs de Geselberg richting Wedde, was de wens van de bewoners. Deze wens kon alleen verwezenlijkt worden door de bouw van een brug. In overleg met het waterschap, Staatsbosbeheer en de Dienst Landelijk Gebied, die in gezamenlijkheid de komende tijd staan voor het herstellen van het landschap en de beken, is gezocht naar een plek voor de nieuwe brug. De voorwaarde was o.a. dat de nieuwe brug over enkele jaren niet in de weg mag zitten bij de herstelwerkzaamheden. Een andere voorwaarde kwam van de bewoners: hij moet goed toegankelijk zijn voor wandelaars nu en in de toekomst. Te zijner tijd willen we, dat ook het oude pad van Wessinghuizen over de esgronden naar Wedde hersteld wordt. Bij het zoeken van een plek voor de brug hadden we ook nog van doen met twee elzenbosjes, die indertijd door het waterschap aangelegd zijn na het voltooiën van de kanalisatie. Uiteindelijk is gekozen voor een plek over de Mussel Aa enkele tientallen meters verwijderd van de oude Hooibrug gelegen tussen de twee genoemde bosjes links en rechts van de Mussel Aa. Het waterschap stelde ook eisen ten aanzien van de hoogte van het brugdek. Er moet 's zomers – als het waterpeil het hoogst is - vanzelfsprekend onder door gekanood kunnen worden. Deze eis was maatgevend en daardoor kreeg de brug een beetje de vorm van een hoogholtje.

ONSTWEDDE. — Het Hilligebrugje en de N. H. Kerk.

Vormgeving van de brug

Voordat we aan het tekenen geslagen zijn, hebben we voor onszelf wat voorwaarden vastgesteld. In het kort waren het de volgende:

- Het is een brug voor wandelaars, we houden geen rekening met rolstoelen. Voor de laatste doelgroep is de weg naar de brug nu en later toch al ontoegankelijk.
- De vormgeving moet zoveel mogelijk historisch verantwoord zijn.
- De materialen moeten zo veel mogelijk duurzaam en onderhoudsarm zijn.

Met deze voorwaarden in ons achterhoofd zijn we gaan zoeken naar voorbeelden uit de buurt. In Wessinghuizen ligt nog een oude, betonnen voetbrug – die niet meer gebruikt wordt – uit 1933 met één leuning en een breedte van 80 cm. Wat meer stroomopwaarts ligt een vrij recent bruggetje van azobéhout van de Wandelstructuurgroep in Wedde die vrij breed is en geen leuningen heeft. Het zijn twee voorbeelden die nog in het veld te zien zijn.

Hilligebrugje met Juffertoren

In de “Geïllustreerde Gids voor Westerwolde van G. Herwig (uit 1925?, jaartal wordt niet vermeld in de uitgave) is een fraai pentekeningetje opgenomen van het Hilligebrugje in Onstwedde door B. Bueninck, waarop duidelijk de constructie van een voetbrug, ook wel vonder genoemd, is te zien.

Voetbruggen werden in het verleden van eikenbomen uit het dichtstbijzijnde bos gemaakt: men neme een dikke stevige eik, zaag hem in de lengte doormidden, zo ontstaan twee halve stammen met één vlakke bovenkant, maak de onderzijde ook vlak en dissel de zijkanten wat bij.

Wanneer later de leuningen aan deze zijkanten bevestigd worden, staan deze vanzelf wat naar buiten. Eén of twee van zulke zware balken werden in de volle omvang, al dan niet ondersteund door jukken, van oever naar oever gelegd.

Met deze bouwwijze in gedachten, wordt artikel 7 van de willekeur van het Ronde Lough Veele van 3 mei 1769 ook duidelijk: “Voorts zal ieder (....) de vonders boven plat en met goede rikken voorzien (....)”. Het is dus niet toegestaan ronde stammen als brugdek te gebruiken en de leuningen moeten stevig zijn (rikken = leuning).

Een brief van ingenieur Zandstra van het waterschap Westerwolde uit 1930 als antwoord op een klacht van de bewoners van Wessinghuizen over de slechte staat van de brug bij Wessinghuizen, heeft ook betrekking op de constructie met in de lengte verlopende brugdelen: voetgangers kunnen er nog wel overheen, maar motorvoertuigen lopen gevaar met de wielen tussen de balken te geraken. Het waterschap noemt de brug “t Kerkvonder”, terwijl in Wegman gesproken wordt van de Wessingbuirbrugge.

Het Hilligenbrugje werd onze grote inspiratiebron. We zijn gaan tekenen en berekenen. De overspanning, 12,50 m. van oever naar oever, was te groot om het met twee grote lange eikenhouten balken te kunnen doen. De bodem van de Mussel Aa viel ons ook niet mee. De vaste ondergrond lag er diep, m.a.w. we hadden flinke palen nodig. Na veel passen en meten waren we er uit. De brug moest bestaan uit vier jukken waarover in de lengte de balken kwamen te rusten. Een juk wordt opgebouwd uit twee verticale dikke palen, waarop een dikke horizontale balk komt te rusten: de zogenaamde kesp. We kozen voor een stel 2de hands basralocus palen met de afmeting

30 cm x 30 cm. en een lengte van zeven meter. Aannemer Vegter, hij hielp ons bij het maken van deze fundering, bood ze ons aan voor een scherpe prijs.

De constructie en de hoogtematen werden goed bevonden en we kregen de benodigde vergunning. We konden aan het werk.

De bouw

Nadat de aannemer de jukken had geplaatst, begon voor ons de klus. De geheel eikenhouten brugonderdelen moesten natuurlijk vooraf vlekkeloos gezaagd en geschaafd worden. Alles moest met flinke houtfretten (schroeven), na voorboren, aan elkaar bevestigd worden. Hijsen, tillen, trekken, duwen en op zijn tijd vanzelfsprekend ook een kopje koffie en een koekje. Met een wisselende groep buurtbewoners van de drie buurtschappen hebben we met veel enthousiasme samen de brug in twee weken tijd rond de jaarwisseling gebouwd.

De naam en de onthulling

De nieuwe brug heeft de naam Heubrugge gekregen. Hoe vanzelfsprekend dat wellicht lijkt vanwege de naam van de vorige brug, die er 50 jaar geleden heeft gelegen, zo vanzelfsprekend was dat enkele maanden geleden nog niet. De argumenten om naar een andere naam te zoeken waren o.a. zoals gezegd de plek, die niet exact dezelfde is. Ook is het geen brug waarover je met bijvoorbeeld paard en wagen hooi kunt vervoeren.

Er was bovendien veel voor te zeggen om de brug een 'vonder' te noemen, zoals dat bij dit soort smalle voetbruggen in het verleden gewoon was. Hoe mooi zou het ook zijn om de gemeenschappelijke inzet historisch vast te leggen in de naam.

Op een gezamenlijke bijeenkomst van de bewoners is er afgelopen voorjaar door stemming bepaald, welke naam de brug moest krijgen. En zie de meeste stemmen gingen naar: Heubrugge (12 stemmen), gevolgd door Wessingbuirbrugge (7 stemmen) en tenslotte Neie Vonder (2 stemmen).

Burgemeester Broertjes en wethouder Bessembinders van Vlagtwedde en Stadskanaal hebben op zaterdag 30 juni 2007 het naambordje samen met Mariette Wilzing en Jord van der Lichte (de twee jongsten uit onze buurtschappen) feestelijk onthuld.

Een brug waar we trots op zijn en waarvan we allen nog veel plezier hopen te beleven.

De oudste generaties van een familie Bontjes (III)

(Oudeschans, Bellingwolde)

A.C. BONTJES¹ EN P. BOS †.

Inleiding

Met dit deel wordt de serie van drie delen over de familie Bontjes afgesloten. Wel komen de bewerkers² in het volgende nummer graag op een aantal zaken terug en verantwoordt daarbij tevens hun betrokkenheid bij de totstandkoming van de genealogie Bontjes.

In dit deel worden de voorouders van de auteur A.C. Bontjes behandeld. De oudste generatie gaat helaas niet verder terug dan tot 1700, het jaar dat Bontje Jurts met Wendelke Konraats trouwde: ze kwamen beiden van Bellingwolde en trouwden daar ook, maar hun afkomst is onduidelijk.

Bontje Jurts draagt de beide karakteristieke namen die wij in eerdere instanties al meermalen hebben aangetroffen, het lijkt uiterst aannemelijk dat hij tot het geslacht uit deel I behoort – maar we weten niet hoe. Ons inziens is hij geen zoon van II.3 uit deel I; hij werd tenminste niet genoemd bij de daar vermelde erfgenamen.

Onder hun nazaten bevinden zich ook personen die hun familienaam als Bontius schrijven.

De noten, tenzij anders vermeld, verwijzen naar bronnen in de Groninger Archieven (GrA).

I. **Bontje Jurts**³, tr. Bellingwolde 12 mei 1700 **Wendelke Konraats** (beiden zijn van Bellingwolde).

Blijkens de archieven van de kerkvoogdij van Bellingwolde wordt aan Bontie Diurts 16 dec. 1701 6 daler en 16 st. betaald wegens verteringen door de kerkenraad ('Siet quitantie'). Hij ontvangt 22 dec. 1706 10 daler en 27 stuivers arbeidsloon voor kerkewerk, en 2 okt. 1710 5 daalder en 3 st. voor werk aan H. Bregenbeeks huis.

Opvallend is de naam van hun oudste zoon, Adam. Naar wie is hij vernoemd? Misschien naar een eerdere partner van Wendelke Konraats?

Uit dit huwelijk:

1. **Adam Bontjes**, ged. Bellingwolde 22 mei 1701, volgt II.1.
2. **Jurt Bontjes**, ged. Bellingwolde 14 jan. 1703, volgt II.2.
3. **Konraat Bontjes**, ged. Bellingwolde 7 febr. 1706.
4. **Cornelia Bontjes**, ged. Oudeschans 4 sept. 1712, "dochter van Bontie en Wendel", tr. Oudeschans 2 sept. 1731 **Leendert Leenderts Stout(en)meijer**⁴, soldaat.

Leendert Stout(en)meijer komt twee keer voor met het patroniem Leenderts, en wel in het Luthers doopboek van Sappemeer (1739) en in het doopboek van Hoogezand (1743).

In de handelingen van de kerkenraad van Oudeschans werd op 7 sept. 1731 genoteerd:⁵ "Cornelia Bonties de kerkenraad niet nae behore gekent hebbende in haer trouwen, schoon sij van de diaconie veele jaeren was onderhouden geweest, soo word dit ter neder gestelt ter onderrigtinge van den Eerw. Kerkenraad, als sij Cornelia voorm. haer hulp eens mogte van

¹ Adres van de auteur: A.C. Bontjes, Meerweg 13, 1764 KE Breezand.
P. Bos (1927-2007).

Voor correspondentie gelieve de adressen aan het einde van dit artikel te gebruiken.

² Mevrouw P.J.C. Elema te Groningen en de heer A. van der Laan te Heiloo.

³ Dit zijn de voorouders van de auteur A.C. Bontjes.

⁴ P.J. Ritsema, Het geslacht Stoutmeijer. Gens Nostra 24 (1969) 265-271.

⁵ RA Westerwolde, inv.nr. 1074, oud VI B 1, fol. 51.

nooden hebben". Mogelijk betekent het feit dat Cornelia onder de diaconie viel, dat haar ouders lang voor 1731 zijn gestorven.

Uit dit huwelijk:

- a **Johannes (Leenderts Stout(en)meier)**, ged. Oude Schans 29 sept. 1732.
- b **Bonneke (Leenderts Stout(en)meier)**, ged. Oude Schans 27 febr. 1735.
- c **Trijntje (Leenderts Stout(en)meier)**, Luthers ged. Sappemeer 10 aug. 1739.
- d **Leendert (Leenderts Stout(en)meijer)**, geb. Kalkwijk en ged. Hoogezand 5 mei 1743.
- e **Abraham (Leenderts Stout(en)meier)**, geb. Kalkwijk en ged. Hoogezand 18 nov. 1753 (vader Luthers).
- f **Adam (Leenderts Stout(en)meier)**, geb. Kalkwijk en ged. Hoogezand 8 mei 1757.

II.1. **Adam Bontjes**, zn. van I., ged. Bellingwolde 22 mei 1701, timmerman, wordt 11 maart 1731 lidmaat te Oudeschans, tr.1^e Scheemda 17 nov. 1726 **Rixte Hindriks**, ged. Scheemda 9 april 1705, overl. tussen maart 1728 en december 1730, dochter van Hindrick Tonnis en Grietje Evers, tr. 2^e Oudeschans 10 dec. 1730 **Anna Beukers**, ged. Oudeschans 10 jan. 1712, begr. Oudeschans (Anna Beukers begraven en in de bus bevonden f 2.10.7; voor barf en laken van Anna Beukers werd voldaan f 1.8.0) 13 juli 1773⁶, dochter van Johannes Beukers, (garnizoens)predikant⁷ te Oudeschans (Bellingwolderschans) van 1706 tot zijn overlijden in 1718, en Margaretha Altings.

Lidmatenlijst Oudeschans: tot lidmaat aengenomen Oudeschans 29 mei 1729 Anna Beukerz.

Op 14 mei 1759⁸ ontvangen van Anna Beukers f 10.10.0 voor 28 ellen linden [=linnen].

Uit het eerste huwelijk⁹:

1. **Bonneke (Adams)**, ged. Oudeschans 26 jan. 1727 (ouders zijn elders woonachtig).
2. **Grietje (Adams) Bons**, ged. Oudeschans 28 maart 1728, otr. Amsterdam 21 oktober 1757 (van Groningen, op de Nieuwendijk, ouders dood, geass. met haar halfbroer Johannes Bons) **Steven Knuem**, in de Blomdwarsstraat, ged. (als Stephanus, r.k. Mozes- en Aäronkerk) Amsterdam 1 juli 1734 (geass. met zijn moeder Antonia Helmans), zoon van Hendrick Knuim (Cneum, Knuum, Knuw, Knuim, Kuun) en Antonia Hel(le)mans.

De achternaam van Hendrick Knuim is zeer divers. Bij de doop van zijn kinderen werden de bovenstaande varianten vermeld en bij zijn otr. (met Antonia Helmans) Amsterdam 4 april 1726 heet hij Hendrick Knuim.

Uit het tweede huwelijk:

3. **Wendelke (Adams)**, ged. Oudeschans 11 jan. 1733.
4. **Johannes Bontjes**, volgt III.1.
5. **Anna Elisabet Bontjes**, ged. Oudeschans 11 aug. 1737 (in overl. akte: geb. 12 aug. 1736 en zij heet dan: Elizabeth Bontjes), overl. Oudeschans (huis no. 4, gem. Bellingwolde) 9 jan. 1819, tr. (huwelijk niet gevonden) **Willem Tiddes Brester**, geb./ged. Muntendam/Zuidbroek 23 dec. 1753/1 maart 1754, begr. Oudeschans (bij het begraven van Willem Tiddes Brester in de bus bevonden f 1.19.2) 12 juni 1805¹⁰, zoon van Tidde Gijsberts Bresser¹¹ (ook: Bresters) en Geeske Willems.
6. **Bonneke (Bonno) Adams** (ook: **Bontjes**), volgt III.2.
7. **Margreta Bondjes** (ook: **Bons**), ged. Oudeschans 27 jan. 1743.
8. **Abraham Bontjes**, ged. Oudeschans 5 apr. 1744 (moeder heet dan Johanna Beukers).
9. **Anna Margrieta Bontjes**, geb./ged. Oudeschans 23/27 okt. 1748, otr. Amsterdam 16 oktober 1772 (op de Oude Turfmarkt, haar moeder in de Bellingwolderschans) **Jan**

⁶ Ned. Herv. Gem. Oudeschans, inv.nr. 3 (periode 1755-1798).

⁷ W. Duinkerken, Sinds de reductie in stad en lande van Groningen (Bedum 1991).

⁸ Ned. Herv. Gem. Oudeschans, inv.nr. 3 (periode 1755-1798).

⁹ Een aantal aanvullende gegevens over dit echtpaar met dank ontvangen van de heer H. Selling te Amsterdam

¹⁰ Ned. Herv. Gem. Oudeschans, inv.nr. 4 (periode 1798-1811).

¹¹ Zie: "Het geslacht Bresters", Tj. Bresters, Gruoninga 23 (1978).

Adels, (in de Leidsedwardsstraat, geass. met zijn vader Jacob Adels), ged. Amsterdam 24 sept. 1747, zoon van Jacob Adels en Helena Hiddig (Hiddingh, Hiddink).

- II.2. **Jurt (ook: Geurt) Bontjes**, zn. van I., ged. Bellingwolde 14 jan. 1703, soldaat onder baron Swartzenburg), otr./tr. Deventer (Gerecht) 1/24 okt. 1730 **Gerritien Hissincks**, ged. Apeldoorn 29 okt. 1708, dochter van Derk Hendriks Hissink en Elisabeth Wouters. Beiden zijn vóór 30 jan. 1778 overleden.

Hij zou als soldaat onder Swartsenberg bij Maria Kickers twee onechte kinderen hebben: Derckjen en Evert, ged. Deventer 14 sept. 1730, maar dit kan op een verschrijving berusten, er staat namelijk Jurrien Bontjes, waarmee iemand anders kan zijn bedoeld.

Uit dit huwelijk:

1. **Wendelina (Jurts Bontjes)**, ged. Deventer 25 febr. 1731.
2. **Derck (Jurts Bontjes)**, ged. Deventer 6 april 1732.
3. **Wendeli(e)na Bontjes**, ged. Deventer 8 juli 1734, tr. (voor of in 1775) **Pieter Dosgelande**, ged. Amsterdam 22 maart 1739, zn. van Riewert Dosgelande en Catrina de Malje.
4. **Hubertus Bontjes**, volgt III.3.
5. **Swaentjen (Jurts Bontjes)**, ged. Deventer 26 sept. 1745.

- III.1 **Johannes Bontjes**, geb. ca. 1735 (niet in Oudeschans gedoopt), overl. Amsterdam 14 febr. 1816, ca. 80 jaar oud, otr./tr. Amsterdam 17 april/3 mei 1761 **Jacoba van Wijck**, ged. Amsterdam 30 maart 1741, dochter van Abraham van Wijk en Margaretha Heek.

Uit dit huwelijk:

1. **Anna Margaretha Bontjes**, ged. Amsterdam (Oude kerk) 24 juni 1763, get. Hendrik Cuiper en Johanna Bourema, otr. Amsterdam 3 sept. 1790 **Gerrit Driehuijs**, van de Borgsteijn[fort] in 't Munstersen.
2. **Abraham (Johannes) Bontjes**, ged. Amsterdam (Zuiderkerk) 19 juli 1767, get. Johannes van Wijck en Wendelina Bontjes, otr. Amsterdam 23 mei 1793 (op 't Rusland, geass. met zijn vader Johannes Bontjes) **Maria Therisia Eijlders** (in de Jodenbreestraat, geass. met haar moeder Catharina Reuvenig, in de Jonkerstraat bij de Oudeschans).

Uit dit huwelijk:

- a **Jacoba Bontjes**, geb./ged. Amsterdam (Nieuwekerk) 13/16 okt. 1793, get. Johannes Bontjes en Jacoba van Wijck.
- b **Johanna Catarina Bontjes**, geb./ged. Amsterdam (Amstelkerk) 24/28 sept. 1794, get. Gerrit Driehuis en Jacoba van Wijck.
- c **Johannes Bontjes**, geb./ged. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 12 mei/12 juni 1796, get. Johannes Bontjes en Jacoba van Wijck.
- d **Abraham Bontjes**, ged. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 22 april 1798, get. Abraham Bontjes en Jacoba van Wijck.
- e **Margaretha**, ged. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 25 nov. 1802, get. de ouders en Jacoba van Wijck.
- f **Anthonia Wilhelmina Bontjes**, geb./ged. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 10/19 dec. 1804, get. de ouders en Anthonia Wilhelmina Hamel.
- g **Hendrikus**, geb./ged. Amsterdam (Nieuwezijdskapel) 9/12 jan. 1806, get. Anthonia Wilhelmina Hammel.
3. **Adam (Johannes)**, ged. Amsterdam (Zuiderkerk) 24 juni 1770, get. Coenraad Schliek en Geertruijda van Enteren.

- III.2 **Bonneke (Bonno) Adams** (ook: **Bonne Bontjes**), ged. Oudeschans 19 april 1739, (afk. van de Bellingwolderschans) otr./tr. Groningen N.K. 16 april/19 mei 1768 **Jantje Jans**, van Appingedam (voor wie Jan Edskes als neef), w.s. ged. Appingedam 24 juni 1731, en dan dochter van Jan Coerts en Pieterke Jurriëns.

Uit dit huwelijk:

1. **Adam [Bonnes]**, ged. Groningen 3 sept. 1769 (ouders Bonne Adams en Jantje Jans).

2. **Pieterke** [Bonnes], geb. W. zijde der A, ged. Groningen N.K. 21 april 1771 (ouders Bonne Bontjes en Jantjen Jans).
3. **Anna** [Bonnes], geb. tegenover Jakobs Gasthuis, ged. Groningen N.K. 16 febr. 1774 (ouders Bonne Bontjes en Jantjen Jans).

III.3 **Hubertus Bontjes**¹², ged. Deventer 19 juli 1736, overl. 17 jan. 1809 en begraven Heerde 23 jan. 1809 (nalatende vrouw en vijf kinderen), tr. 1^e (als j.m. te Heerde) Voorst/Heerde 30 jan./21 febr. 1778 **Geertruit Gerrits**, j.d. van Voorst, gewoond hebbend te Epe (Hubertus kwam 21 febr. 1778 met att. van Epe naar Heerde), tr. 2^e Heerde 29 febr. 1784 **Geertruid Hendriks**, j.d. te Heerde.

Uit het eerste huwelijk:

1. **Zwaantje** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 21 dec. 1778/1 jan. 1779. Geheven door de vader, in plaats van Zwaantje Bontjes.
2. **Garrit** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 24/27 maart 1780.
3. **Garritjen** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 14/18 nov. 1781.
4. **Garritjen** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 2/5 okt. 1783.

Uit het tweede huwelijk:

5. **Hendrikjen** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 23/24 okt. 1784.
6. **Gargjen** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 11/15 jan. 1786.
7. **Jurrijen** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 17/22 juli 1787.
8. **Jurrijen** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 19/25 jan. 1789.
9. **Gijsbert** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 6/10 april 1791.
10. **Elijsabet** (Hubertus Bontjes), geb./ged. Heerde 2/7 sept. 1794.

correspondentieadressen:

P.J.C. Elema A. van der Laan
Peizerweg 70/14 Schuine Hondsboschelaan 21
9726 JN Groningen 1851 HN Heiloo

¹² Een aantal aanvullende gegevens over dit echtpaar in dank ontvangen van mevrouw I. van Koolwijk te Duiven.

Jaarverslagen Groninger Gemeenten

Sinds kort zijn de jaarverslagen van de gemeenten van 1851 - 1939 in te zien op de webpagina's van de Groninger Archieven:

http://www.archieven.nl/pls/m/zk2.inv?p_q=11765987

In deze verslagen zijn een aantal kerngegevens van de gemeenten vermeld, zoals de namen van de leden van het gemeentebestuur, hoeveel overledenen er waren, of er infectieziekten voorkwamen enz.

De verslagen zijn per gemeente in bundels van 5 jaren in te zien.

Als u de verslagen voor het eerst probeert te openen dan vraagt het programma om een plug-in te installeren. Een verwijzing naar waar de DJVU plug-in te downloaden is, wordt door het programma gegeven.

Monsterrollen

Het noordelijk scheepvaartmuseum heeft de gegevens uit een groot aantal monsterrollen digitaal beschikbaar gemaakt. Een rijke bron voor wie zeevarende voorouders heeft. Men kan zoeken op de naam of woonplaats van het bemanningslid of de naam van het schip. Via links in de zoekresultaten kunnen de overige bemanningsleden of gegevens over het schip worden geraadpleegd. Een zeer gebruiksvriendelijk systeem!

De database van monsterrollen op deze website bevat de bemanningsgegevens uit het archief van het gewest Fivelingo in de Franse tijd, de gemeentearchieven van Aa en Hunze, Delfzijl, De Marne, Hoogezand-Sappemeer en Wildervank, het Fries Scheepvaartmuseum in Sneek en het Noordelijk Scheepvaartmuseum in Groningen over de periode 1803 - 1937. De huidige database bevat 44.012 records van 19.265 zeelieden en 9.774 vermeldingen van 2.802 schepen. Helaas voor zeevarende voorouders uit de Westerwoldse regio lijken de monsterrollen uit de gemeente Pekela te ontbreken.

http://www.noordelijkscheepvaartmuseum.nl/index_db.html

Trefwoordenlijst Genealogie

Al eerder besteedden we in deze rubriek aandacht aan de de Trefwoordenlijst Genealogie. Inmiddels is de 4^e editie gereed. De Trefwoordenlijst bevat nu ca 20.000 trefwoorden en begrippen, voorkomend in de D.T.B. boeken, Gerechts-, Notarieel- en Gemeen-

tenakten en andere Genealogie en Heemkundebronnen.

De trefwoordenlijst is ter inzage en gratis te downloaden op de website

<http://www.dumont-andre.nl>

Door de omvang (581 bladzijden A5 form.) is het niet meer mogelijk de trefwoordenlijst in boekvorm te bestellen. Wel is er de mogelijkheid om de Trefwoordenlijst, in PDF-formaat als ook in WORD, te bestellen op CD-rom (zie de aanwijzing op de website).

In de 5^e editie zal de nadruk liggen op oude Noord Nederlandse woorden en hun betekenis. Heeft u woorden voor deze lijst, dan kunt u deze doorgeven op het e-mailadres van de samensteller: info@dumont-andre.nl De gebruikers van de trefwoordenlijst zullen u dankbaar zijn.

Maten en gewichten

Een digitale samenvatting van het standaardwerk *De binnen- en buitenlandsche maten, gewichten en munten van vroeger en tegenwoordig, met hunne onderlinge vergelijkingen en herleidingen, benevens vele andere, dagelijks te pas komende opgaven en berekening* van W.C.H. Staring uit 1902 geeft snel antwoord op vragen over oude maten en gewichten.

<http://home.hetnet.nl/~vanadovv/Staring.html>

Verhalenbank

Het Meertensinstituut in Amsterdam heeft een databank met volksverhalen toegankelijk gemaakt:

<http://www.verhalenbank.nl/>

Op de website kunt u via de zoekfunctie een plaatsnaam of een ander trefwoord invullen. Verrassend hoeveel verwijzingen naar volksverhalen de Westerwoldse plaatsnamen opleveren.

Paleografie

Cursussen om u te bekwamen in oud schrift (paleografie) zijn er in diverse vormen. Op de website Geneaknow.Net kunt u na registratie een complete cursus downloaden. De cursus is ingedeeld in blokken, deel I bestaat o.a. uit 17^e t/m 19^e eeuwse teksten uit diverse bronnen. Deel II uit 17^e en deel III uit 16 eeuwse teksten.

<http://geneaknowhow.net/genea/lokaal.htm>

Overigens vind u op de andere pagina's van Geneaknowhow diverse links naar bronbewerkingen uit alle provincies en andere algemene bronnen (bijv. passagierslijsten):

<http://www.geneaknowhow.net/digi/bronnen.html>

De Veerschepen te Wedde

DOOR J.S.A.HUIZING

Kortgeleden kwam ik bij het doornemen van de resoluties van de stad Groningen een interessante rekwest uit Westerwolde tegen (verzoekschrift aan de Raad). Een transcriptie van het stuk volgt hieronder:

Saturni [zaterdag] den 19 maart 1768¹³

Gehoort het rapport van de E.E. Heer Borgemr Folckers en de Heeren sijn Edelheids adessoren, ten gevolge apostille commissoriaal van den 9 dezer in commissie hebbende geexamineert de twee ingediende requesten zoo van de gezamentlijke Ingeseeten van Wedde, als van Harm Hindrik Tijks, Jan Huiges en Jan Alting Ingeseeten des carspels Wedde en participanten der vragscheepen aldaar, houdende eene klagte, dat zij reets van overlange tijden met groote kosten, ten dienste der ingeseeten en vreemde hadden laten vervaardigen en tot hiertoe onderhouden en bevaaren twee verdeckte vragscheepen, ter transporteeringe van koorn, koopmans, pak en stukgoederen van daar naar elders en vice versa, zonder daarin door iemand belet te zijn, dan dat thans eenige baatsugtige menschen practiseeren, leedige praamen in de Pekel A tot praejudicie van voorseide schippers, zig goederen, om te vervoeren, weeten magtig te maaken en hen dus langs sinistere wegen van hunne kostwinnige te frustreren, verzoekende overzulk toereikende ordres, om dies gelijke onderkruipingen te praeveniëren; waarop zijnde gede-libereert, hebben de H.Heeren Borgemeesteren en Raad de Heeren Gecommitteerden voor hunne genomene moeite bedankende, goedgevonden en verstaan, dat voortaan niemand, dan Ingeseeten van de Heerlijkheid Wedde en Westerwoldingeland, Bellingwolde en Blijham, zal vermogen eenige vragten van koorn, koopmans, pak en stukgoederen in voorschreven Heerlijkheid in te neemen, om naar elders te transporteeren; En dat niemand der voorschreven Ingesee-

tenen zodaane goederen tot praejudicien van Eijgenaaren dien scheepen zal moogen vervoeren, anders, dan met sijn eijgen vaartuig, zonder sulx met een gehuurd schip of praam te moogen doen, bij poena van een pond groot, telken reijse te verbeuren ten voordeele der gemeene armen ter plaatse, zullende het afvoeren van hout en turf hiervan blijven geexprimeert, latende het voor 't overige bij 't geemaneerd placcaat van den 18 Novembris 1716 verblijven, voorts geresolveert, dat hiervan aan de respectieve Ingeseetenen bij affixie kennisse zal worden gegeven.

Hieruit blijkt dus dat Harm Hindriks Tijks, Jan Huiges/Huges en Jan Alting, allen woonachtig te Wedde, samen twee overdeckte vrachtscheepen hadden laten bouwen en gezamenlijk deze schepen als veerschepen op de Westerwoldse A e.d. exploiteerden.

Zij waren er echter achter gekomen, dat er in Pekela mensen waren, die hun concurrentie aandeden, Aangezien deze een veel goedkopere (open) praam hadden waarmee zij voeren, konden ze uiteraard onder de prijzen duiken en op die manier verloren de Wedders omzet. Deze schreven een verzoekschrift aan de Raad te Groningen en die beriep zich vervolgens op een placcaat uit 1716, door hen ingesteld, waarmee de Raad de Pekelders de voet dwars zette.

Zouden de Pekelders doorgaan met het vervoeren van vracht uit Westerwolde, dan zou dit leiden tot een boete.

Placcaat d.d. 18-11-1716¹⁴

Borgemeesteren ende Raadt in Groningen doen te weten:

Nademaal Ons door de Schipperen zijnde Ingestenen en Inwoonderen in de heerlijkheid Wedde, Westerwoldingeland, Bellingwolde ende Blyham, klaaglijk is vertoont, dat veele vreemde Schipperen haar onderstaan, om met hare onbevragte en ledige Schepen in

¹³ Groninger Archieven; Resolutieboeken Groningen: 19-3-1768 blz. 339, microfiche nr. 363

¹⁴ Bron: Groninger Archieven, toegang nr. 1098, inventaris nr 3

voorschreven Heerlijkheid te komen en aldaar alderhande Vragten in te nemen, dewelke syluyden niet alleene na andere Provincien en Plaatsen, maar ook selfs van de eene plaats na de andere door dese Provincie komen te voeren; Waardoor Onse Ingesetenen also de Vragten onttrokken ende vervolgens van hare Levensmiddelen gedestitueert [verstoken zijn van] en buiten staat gestelt worden, de gemeene en sware Lasten van 't Land te kunnen supporteren: Waartegens willende voorsien ende om Onse Ingesetenen deselve Vrydom te doen genieten, van welke andere Schippen in haare respective Provincien en Steden jouifferen; Hebben Wy, nae deliberatie [beraad] goedgevonden ende geresolveert alle vreemden Schippen mits desen te verbieden, om met hare ledige Schepen in de meergenoemde Heerlijkheid komende, eenigerhande vragten behalven Turf aldaar mogen innemen, maar deselve, na het exempel en gebruyk van andere Provincien en Plaatsen, te sullen moeten laten an de Schippen, Ingesetenen en Inwoonderen aldaar zijnde, ten ware de vreemde Schippen soudent konnen aantonen, dat de Schippen in meergenoemde Heerlijkheid woonagtig, geoorloft was, om met hare ledige Schepen in sodane andere Provincien en Plaatsen komende, deselve aldaar insgelijks te mogen bevragten, in welken gevalle het an sodane vreemde Schippen gepermitteert sal wesen vragten in te nemen en anders niet. By poena [straf], dat contrarie [het tegengestelde] geschiedde ende door vreemde Schippen tegens voorschreven verbot eenige vragten in de voorschreven Heerlijkheid ingeladen werdende, deselve voor yder reyse, boven de verbeurte

van de bedongene Vragt-penningen in een boete van vijf-en-twintig Caroli Guldens tot profijte van de Armen ter Plaatse sullen wesen vervallen; Ende op dat hier van niemand eenige onwetenheid voorwende, sal desen in gemelte Heerlijkheid geaffigeert [aangeplakt] ende gepubliceert worden ter plaats daer men aldaar gewoon is affixie [aan te plakken] en publicatie te doen. Actum Groningae in Curia Mercurii den 18 November 1716.

W. Baumester, vt.

Ter Ordonnantie der H. Heeren voorschreven.
L. Bothenius, Secret.

In het kort komt het hierop neer: een ieder mocht in Westerwolde komen om turf of hout te vervoeren.

Maar wilde men ook andere goederen transporteren, mocht dat alleen, als de Westerwoldse veerlieden in die plaats of provincie waaruit de concurrent kwam, ook de vrijheid hadden om zonder boete goederen te laden.

Uit de omschrijving in dit plakkaat is op te maken, dat veel plaatsen hun vervoerders beschermden en geen concurrentie uit andere plaatsen duldden.

Meer informatie over de betrokken personen vind u in de serie Westerwolders en hun Woningbezit van Wegman, C.J. en Wegman, R.M.A., deel 6 Het kerspel Wedde:

Harm Hindriks Tijks, gehuwd met Geesje Roelfs. Zie blz. 159.

Jan Alvers Huiges, geh. met Engeltje Jans Huizing. Zie blz. 419.

Jan Jacobs Alting, geh. met Aaltje Jans Hu(i)ges. Zie blz. 377, 385, 387 en 402.

Oproep

Graag zou ik hulp willen hebben bij het samen stellen van een parenteel van Wubbe Hannes Bruining, geb. 29-1-1702 te Onstwedde, getrouwd in 1724 met Swaanke Roelfs ged. 5-11-1702 te Onstwedde.

Het is een groter en tijdrovender project dan aanvankelijk gedacht, mede door de verspreiding door het hele land en zelfs Amerika. Dit vraagt vooral bij de jongste generaties nogal extra speurwerk en tijd om de meest recente gegevens compleet te maken.

Ik zou daarom graag met één of meerdere personen willen samenwerken.

A. Migchels, Onstwedde

tel.: 0599 331488

e-mail: alb.migchels@tiscali.nl

Westerwoldse import

Duitse immigranten in de gemeentes Onstwedde en Vlagtwedde in de 19e eeuw (5)

J. GEERTSEMA

Inleiding

In het historische verhaal zal iets verteld worden over de bouw en inrichting van de r.k.-kerk in Stadskanaal en de problemen tijdens de eerste periode van haar bestaan.

De lengte van het genealogische gedeelte – dit keer het eerste gedeelte van de familie Rolfes en naamverwanten - is wat uit de hand gelopen, doordat ik gebruik kon maken van gegevens van een parenteel van de heer J. Sijbom.

Ook heb ik veel gehad aan gegevens van de heer G. Fischer en aanvullingen en correcties van de heer A. Schomaker.

In dit eerste deel vindt u nazaten van Rudolph Rolfes; in het tweede deel – dat in het volgende nummer verschijnt - treft u nakomelingen aan van zijn broer Heinrich / Jan Hendrik Rolfes.

Aan het einde van het 2^e deel zal ik ook kort ingaan op herkomst, frequentie en verspreiding van deze families.

Historie (deel 5): De bouw en inrichting van de r.k.-kerk in Stadskanaal

De laagste inschrijver voor de bouw van de kerk is een samenwerkingsverband van drie aannemers, waarvan er twee afkomstig zijn uit Winschoten en één uit Drachten.

Omdat het huis van Popke Majoor blijft staan is men vanwege de breedte van de 2 percelen aan de noordzijde van het Stadskanaal gedwongen de kerk en pastorie achter elkaar te plaatsen, hetgeen ten onrechte de indruk zou kunnen wekken dat het hier om een schuilkerk gaat. Vanaf het Stadskanaal ziet men links het huis van Popke Majoor - dat later gebruikt wordt als kosterswoning – en rechts, iets naar achteren gebouwd, de pastorie en daarachter de kerk op het heem van Roelf Meems.

Dat het hier om een eenvoudige kerk gaat blijkt wel uit de periode die men nodig heeft om het te bouwen. Zoals gepland is de klus in 28 weken geklaard. Op 24 oktober 1848 vindt de inwijding plaats van de door jongelui versierde kerk. Ter voorkoming van eventuele problemen gebeurt alles onder de bescherming van enkele veldwachters. Bij de inwijding valt de nieuwe kerk nog helemaal niet op, omdat het huis van Roelf Meems er nog vóór staat. Een maand later breekt men dit huis af, omdat er dan, zoals mevr. Vos uit het haar beschikbare materiaal haalt, dat er “loon wordt betaald aan mensen die een grote hoeveelheid stenen moeten bikken”.

Alhoewel de kerk ingewijd is, betekent dit nog niet dat de kerk een met het R.K.-geloof overeenkomstige interieur bezit. Op dat moment bevinden zich alleen nog maar banken in de kerk.

Pastoor Wijnants van Delfzijl wordt de eerste pastoor van deze nieuwe kerk, die onder andere een belangrijke bijdrage levert aan de verdere inrichting van de kerk.

Omdat er nu een nieuwe r.k.-kerk bijgekomen is, tussen die van Assen, Pekela, Veendam en Zandberg kan het totale gebied ook herverdeeld worden.

De nieuwe statie verkrijgt gebieden van deze andere staties: Gieterveen, Gasselte, Gasselternijveen, Drouwen, Borger, Buinen, Onstwedde en een groot gedeelte langs het Stadskanaal in beide richtingen. (Een aantal jaren later komt er weer een aanpassing: dan komt Onstwedde weer bij Pekela en de grens aan het Stadskanaal verschuift weer iets.)

Deze nieuwe kerk was zeker voor de Duitse glasblazers in Nieuw Buinen, waarvan een groot percentage katholiek is, van grote betekenis.

De toekomst ziet er goed uit, want er is een kerkgebouw, een door het rijk betaalde pastoor en bekwame kerkmeesters, maar desondanks komen er al spoedig twee problemen naar voren.

Ten eerste het conflict tussen pastoor Wijnants en kerkmeester Sinnige.

Volgens mevr. Vos is dit te wijten aan 2 verschillende denkwijzen. Enerzijds het willen vestigen van de katholieke hiërarchie, waarvan de pastoor de vertegenwoordiger is. Anderzijds kerkmeester Sinnige, die uitgaat van de verantwoordelijkheid van de leken. Dat deze leken hier zo'n invloed hadden kunnen krijgen was een gevolg van de schaarste aan priesters in dit gebied. Dat dit probleem ook niet simpel opgelost kon worden, kwam niet alleen door het karakter van Sinnige, maar werd dit ook gevoed door de houding van veel veenkolonialen, die overal vandaan kwamen, om hier iets nieuws op te bouwen en zeker niet de behoefte voelden om zich weer onder allerlei wetten en regels te stellen.

Ten tweede de financiële problemen.

Pastoor Wijnants zorgt voor de verdere inrichting van de kerk. Met veel pijn en moeite wordt er geld ingezameld in Groningen en andere delen van het land voor een preekstoel en een biechtstoel. Om ook in staat te zijn een altaar te bekostigen en de kerk een verfbeurt te geven vraagt men een provinciale subsidie aan. Zoals gewoonlijk mag de burgemeester van Onstwedde de zaak gaan onderzoeken. Deze is niet direct overtuigd van nut en noodzaak: is een altaar echt nodig? En zo ja, moet deze dan zo duur zijn? Het verven vindt hij in ieder geval niet nodig. Al met al ontvangt de kerk op basis van zijn advies 300 gulden voor een altaar.

Uit ontevredenheid met dit bedrag vraagt de kerk een groter subsidiebedrag aan met als gevolg dat de burgemeester opnieuw op bezoek gaat bij de kerk en waarneemt dat de banken in de grondverf gezet zijn, maar dat er niets gedaan is met de opdracht om het geld te besteden voor de aanschaf van een altaar.

De burgemeester van Onstwedde geeft nu een nog kritischer advies aan Provinciale Staten. Hij betreft nu de bouw en inrichting van de plaatselijke kerk van de Christelijke Afscheiden Gemeente erbij als voorbeeld hoe het óók kan: een kerkelijke gemeente die wel in staat is geweest om uit eigen middelen een kerk en pastorie te laten bouwen, hun leraar een jaartracament te geven én hun geloofsgenoten te ondersteunen.

Provinciale Staten is eveneens ontevreden over de handelwijze van de r.k.-kerk, maar geeft ze toch nog 100 gulden. Maar dit is wel de laatste keer.

Maandelijks houdt men nu een speciale altaarcollecte en leent men geld. Pastoor Wijnants heeft de kerk uiteindelijk bijna helemaal kunnen inrichten, mede door zelf daaraan financieel bij te dragen.

We mogen stellen dat bovenstaande een duidelijk beeld geeft van de verschillen in geloofsbeleving tussen katholieken en protestanten, zeker in die tijd.

Wordt vervolgd

Gegevens per familie: (deel 5)

De eerste generatie(s) van de families Rolfs / Rolfes / Rolfers / Roelfs / Roelfes:

1^e deel familie Rolfes: nakomelingen van Rudolph Rolfes

In dit deel worden nakomelingen van Rudolph Rolfes behandeld; in het volgende artikel komen de nazaten van zijn broer Heinrich / Jan Hendrik Rolfes aan bod.

Ook zullen dan nog enkele aanvullende gegevens van andere - al of niet verwante families - met soortgelijke namen behandeld worden.

JOHANN BERNARD ROLFES (doop Lathen 29.7.1748; ov. Tinnen, bij Haren [D], 8.9.1822; landbouwer; zoon van Rudolph Rolfes en Walburgis Fortgerdes / Fortgerdes) trouwt op 3.5.1774 te Lathen met **ANNA TOBIA / HELENA WILCKEN / CAMPWUBBELS** (* doop Gross Hesepe, onder Meppen

[D], 25.5.1753; landbouwerse; overl. Tinnen; dochter van Johannes Otto Wilekens en Anna Gesina Adams).

Zij hebben de volgende 4 kinderen:

- **Rudolph Rolfes** (nakomelingen: zie onderstaand overzicht)
- **Maria / Anna Gesina Rolfes** (* Tinnen 1784; Rütenbrock 20.12.1857 trouwt op 26.9.1809 te Rütenbrock met **Johann Bernard Sturre** (doop Steinbild 26.8.1786; moleenaar; ov.. Rütenbrock 7.1.1869; zoon van ackersmann Johann Sturre en Geske Gesina Deters)
- **Heinrich / Jan Hendrik Rolfes** (nakomelingen: zie volgend nummer van dit tijdschrift)
- **Helena Adelheid Rolfes** (* Tinnen 1790; landbouwster; ov. Tinnen 28.10.1881) trouwt op 4.4.1815 te Lathen met **Johann Bernhard Husman** (doop Tinnen 27.11.1791; zoon van Joan Husman en Maria Imeke Kuper).

A

I RUDOLPH ROLFES (* Tinnen 1.1.1774 of op 23.12.1778 te erve Husen bij Steinbild; ov. Rütenbrock 20.3.1854) trouwt op 25.7.1795 te Wesuwe met **MARIA ADELHEID GEELE / GÄHLE/ GÄLE** (Altharen 17.5.1780; ov. Barenfleur 22.9.1846, begr. Rütenbrock; dochter van Georgius Gehl en Maria Helena Niemann) hebben de volgende kinderen:
(Een aantal van hun (klein)kinderen trekt naar Zuid-Westerwolde en/of Zuidoost-Drenthe).

II-A Georg / Georgius Rolfes (* Barenfleur, doop Wesuwe 8.10.1797; ov. Rütenbrock 28.2.1874; trouwt op 3.8.1824 met **Anna Margaretha Bölscher** (* ca.1800; ov. Rütenbrock 9.10.1881; dochter van Bernardus Bölscher en Maria Arens).

- 1 **Rudolph Rolfes** (* Barenfleur 30.10.1824; ackersmann) trouwt op 25.11.1856 te Rütenbrock met **H. Terborg**.
- 2 Maria Catharina Rolfes (* Barenfleur 19.2.1828).
- 3 **Johann Wilhelm Rolfe(r)s** (* Barenfleur 22.7.1830; doop Rütenbrock; landbouwer; ov. Braamberg 11.4.1905; begr. Zandberg; gehuwd te Rütenbrock op 29.8.1854 met **Maria Anna Buter / Büter** (* Rütenbrock 6/8.1.1834; ov. Odoorn 5.6.1917; begr. Zandberg; dochter van landbouwer, koopman, caféhouder Abel Buter en Maria Anna Schutte, wonend te Rütenbrock).
 - a. **Georg Rolfes** (* Rütenbrock 16.9.1854; ov. Halbur, Iwoa 31.7.1911) trouwt te Carroll op 16.4.1887 met **Anna Katrina Schoessler** (* Bauern Hessin 22.11.1863). Zij hadden 7 kinderen; de oudste twee worden geboren in Omaha, Nebraska en de anderen in Carroll, Iwoa.
 - b. **Maria Anna Rolfes** (* Altenberge 20.6.1857; ov. Musselkanaal 30.12.1951) huwt te Onstwedde op 4.5.1878 met **Jan Harm / Johann Hermann Mensen** (* Horsten 13.7.1849, ov. Exloërmond 15.6.1907; landbouwer; zoon van Johan Herman Mensen en Anna / Maria Catharina Lübe). (ook genoemd in Art. 2, maart 2007, p.18, Fam. Mensen,).
Maria Anna hertrouwt te Onstwedde op 5.7.1909 met **Johan Heinrich Kimmann** (* Roswinkel 27.8.1864; landbouwer; ov. Musselkanaal 28.4.1949; zoon van landbouwer Joan Hermann Henrich / Jan Harm Kimmann en Anna Maria Gezina Tholen).
 - c. **Margaretha Rolfers** (* Rütenbrock 25.7.1860; ov. Rütenbrock 19.9.1863)
 - d. **Abel Rolfers** (* Braamberg 30.11.1862; landbouwer; ov. Valthermond 14.7.1925, begr. Zandberg) trouwt te Onstwedde op 12.11.1898 met **Maria Gesina Mensen** (* Vlagtwedde 19.8.1875, ov. Valthermond 15.6/5.1955; dochter van landbouwer Gerhard Heinrich / Hindrik Mensen en Anna Katrina Hollen).
 - (1) **Maria Anna Rolfers** (* Braamberg 23.11.1899, ov. 23.9.1986, begr. Zandberg) trouwt te Odoorn op 14.6.1923 met **Herman Schutte** (* Horsten 23.7.1893; landbouwer; ov. Groningen 16.1.1924; begr. Zandberg;

- woonde te Valthermond; zoon van landbouwer Jan Hendrik Schutte en Aleid Tieben)
- (2) **Anna Katrina Rolfers** (* Braamberg 10.12.1901; ov. Musselkanaal 17.12.1987; begr. Zandberg) trouwt op 26.9.1928 te Odoorn met **Gerhardus Henderikus Wortelboer** (* Valthermond 26.6.1901, ov. Ter Apel 16.12.1985, begr. Zandberg; zoon van landbouwer Henderikus Wortelboer en Lena Hoezen).
 - (3) **Johannes Willem Rolfers** (* Braamberg 10.5.1904, ov. 21.3.1987, begr. Emmer Compasuum) trouwt te Vlagtwedde op 9.5.1934 met **Helena Christina Schulte** (* Ter Apelkanaal 1909; ov. Emmer Compasuum 31.1.1997; dochter van Johann Bernard Schulte en Maria Gezina Berens)
 - **Abel Rolfers** (* 1944, ov. Barger Compasuum 23.5.2005)
 - (4) **Maria Margaretha (Grethe) Rolfers**, (* Braamberg 16.10.1907, ov. Barger Oosterveld 15.3.1981. Zij was verloofd met Herman J.H.J. Kimmman die net voor hun huwelijk in 1943 overleed. Zij trouwde later met **Jan Kocks** (* Barger Oosterveld 29.1.1904, ov. Barger Oosterveld 20.5.1974).
 - (5) **Gerhardus Hinricus Rolfers** (* Braamberg 1.1.1910, ov. Emmen 25.2.1999, begr. Zandberg;) trouwt te Sellingen op 14.10.1947 met **Maria Aleida (Liedje) Schulte**.
 - (6) **Abel Rolfers** (* Valthermond 21.4.1913, Emmen 23.7.1993, begr. Zandberg) trouwt met **Catharina Eikens** (* Emmen 18.7.1912, ov. Stadskanaal 23.3.1981, begr. Zandberg; dochter van Frans Eikens en Maria Catharina Schutte).
 - (7) **Helena Elisabeth Rolfers** (* Valthermond 1.6.1915, ov. Emmeloord 3.5.1997 trouwt te Odoorn op 21.11.1940 met **Johannes Petrus Wortelboer** (Odoorn 11.6/7.1907, ov. Tollebeek 31.7.1962; zoon van landbouwer Henderikus Wortelboer en Lena Hoezen).
 - (8) **Johanna Gezina Rolfers** (* Valthermond 13.5.1918)
 - (9) **Johannes Hendrik Rolfers** (* Odoorn 26.5.1920, ov. Valthermond 2.6.1920).
- e. **Margaretha Rolfes** (* Braamberg 22.1.1865, ov. Musselkanaal 28.5.1939, begr. Zandberg) huwt op 10.11.1894 te Onstwedde met **Gerhard Heinrich / Hindrik Mensen** (* Onstwedde 13.4.1842; weduwnaar van Anna Katharina Hollen; landbouwer; ov. Vlagtwedde 23.8.1906; zoon van Johan Herman / Harm Mensen en Catharina Lube / Lübe).
 (Kinderen: zie Artikel 2: Fam. Mensen, maart 2007, p.17, 2e kolom:
 aanvullingen: er is nog een 2e Anna Maria Mensen (* Jipsingboermussel 19.4.1904.) Ook is er nog een overlijden bekend van de genoemde Maria Anna Mensen (overl. 31.3.1903, 3 maand oud). Ten slotte nog een Geert Hendrik Mensen (* Vlagtwedde 4.10.1906; overl. Vlagtwedde 8.7.1911)
- f. **Herman Rolfes** (* Braamberg ca. 1868, ov. Braamberg 10.5.1873)
 - g. **Rudolf Rolfes** (* Braamberg 26.11.1869, ov. Braamberg 13.5.1873)
 - h. **N.N. Rolfes** (*/ov. Braamberg 3.3.1872)
 - i. **Helena Elizabeth Rolfes** (* Braamberg 22.4.1875) trouwt op 3.6.1898 te Odoorn met **Bernard Georg Keuz** (* Leschede ca.1873; zoon van Johann Bernard Keuz en Anna Maria Wintering).
- II-B Anna Helena / Allene Roelfs / Rolfes** (* Barenfleer juli1799, ov. Zandberg 27.10.1877) gehuwd (1) te Rütenbrock op 16.7.1822 met **Johann Lammert / Lambert(us) Vos** (* Hahnentange 14.2.1797; timmerman, landbouwer; ov. Zandberg 11.6.1842; zoon van landbouwer Hermann Heinrich Voss en Anna Wallburgis Gabriels Husen).
 Gehuwd (2) te Rütenbrock op 19.11.1844 / Odoorn op 27.6.1845 met **Gerhard Heinrich / Geert Hendrik Hinken** (* Brögbern / Bröckbern bij Lingen 29.5.1812; landbouwer; ov. Zandberg 4.4.1868; zoon van Johan Heinrich Hinken en Gesina Wilken)

- 1 **Hermannus Heinrich / Henricus Voss** (* Lindloh 26.4.1823; landbouwer; ov. Munsterscheveld 8.7.1904) trouwt (1) te Odoorn op 16.9.1856 met **Marija Adelheidis / Aleid Schoenmaker(s)** (* Odoorn 22.1.1833; doop Rütenbrock 23.1.1833; dochter van Harm Hendrik Schoenmaker(s) en Engel[ina] Aleid[a] Amel[n].
Gehuwd (2) op 17.7.1875 te Odoorn met **Maria Schlimback** (* Heesterkante Januari 1835; dochter van Adolf Schlimback en Catharina Wilhelmina Martin; weduwe van Harmanes / Harmannus Eilders).
 - a. **Johannes Voss** (* Valtherveen 21.7.1857)
 - b. **Helena Aleida Voss** (* Onstwedde 1.3.1862, ov. Munsterscheveld 27.10. 1918; begr. Munsterscheveld) trouwt te Emmen op 25.1.1895 met **Hermann Dijck** (* Altenberge, ov. Emmen 14.5.1935).
 - c. **Anna Helena Voss** (* Onstwedde 1.3.1865; arbeidster; ov. Emmen 23.12.1936, begr. Barger Oosterveld) trouwt op 2.6.1893 te Emmen met **Johannes Bernardus Muter** (* Vlagtwedde 5.10.1867; arbeider, landbouwer; ov. 23.6.1960, begr. Barger Oosterveld).
 - d. **Hinderikus Harmannus Vos / Voss** (* Onstwedde 3.10.1867, ov. Emmen 24.10.1938, begr. Emmer Compasuum) gehuwd met **Alberdina Giezen** (* Onstwedde 31.1.1881, ov. 1.5.1968, begr. Emmer Compasuum; dochter van Gieze Giezen en Klasina Schmaal)
 - e. **Maria Gezina Vos / Voss** (* Onstwedde 10.3.1871, ov. Emmen 27.11.1900, kraambed) trouwt op 2.2.1900 te Emmen met **Lucas Harms** (* Emmen 4.3.1874, ov. Emmen 1953; zoon van Rudolf Harms en Maria Gevel)
- 2 **Maria Catharina Vos** (* Lindloh 27.2.1825) huwt te Onstwedde op 27.12.1855 met **Johann Gerhard Schmitz / Joan Gerard Gosefort** (* Alt Haren 7.11.1816; landbouwer; ov. Horsten 26.11.1881; zoon van landbouwer Rudolph Schmitz en Anna Margaretha von Hebel). Wettiging van 3 kinderen.
 - a. **Jan Roelf Schmitz** (* Horsten 19.7.1847, ov. Horsten 10.2.1852)
 - b. **Lambertus Schmitz** (* Horsten 25.11.1849, gewettigd bij huw. ouders, ov. Onstwedde 22.1.1884)
 - c. **Anna Helena Schmitz** (* Horsten 23.2.1852, gewettigd bij huw. ouders, ov. Horsten 8.5.1877)
 - d. **Anna Margaretha Schmitz** (* Horsten 22.11.1853, ov. Horsten 3.1.1922) trouwt op 25.11.1875 te Odoorn met **Johann Theodoor Wubbels** (* Altenberg ca.1845; zoon van Bernard Wubbels en Adeleid Ostermann).
 - e. **Maria Gesina Schmitz** (* Horsten 19.6.1856)
 - f. **Tecla Schmitz** (* Horsten 27.2.1859)
 - g. **Adelheid Schmitz** (* Horsten 9.1.1862, ov. Horsten. 4.1.1880)
 - h. **Anna Catharina Schmitz** (* Onstwedde 24.1.1865; ov. Vlagtwedde 10.12.1945) gehuwd te Odoorn 28.7.1886 met **Jan Plagge** (* Exloërveen 22.10.1859; ov. Zandberg 17.9.1945; zoon van Johann Hermann Plagge en Anna Maria Gesina Rolfes).
 - i. **Rudolf Gerhardus Schmitz** (* Horsten 24.1.1865, ov. Horsten 15.12.1937) gehuwd te Odoorn 29.4.1887 met **Geertruid Soelman** (* Exloërveen 20.9.1863; dochter van Johan Gerhard Soelman en Maria Gezina Hemmen).
 - j. **Gerhardus Henderikus Schmitz** (* Horsten 18.5.1869, ov. Horsten 10.1. 1875)
- 3 **Anna Gesina Vos** (* Lindloh 20.7.1827, ov. Nieuw Schoonebeek 21.1.1894) trouwt op 30.5.1845 te Odoorn met **Theodorus Sanders** (* Havelte 1.8.1823; onderwijzer; zoon van Jo[h]annes Sanders en Johanna Jozefina Pruimers).
- 4 **Johann Rudolf Voss** (* Lindloh / Rütenbrock ca.16.1.1830; landbouwer; ov. Jipsingboermussel 6.6.1916) trouwt op 28.1.1853 te Odoorn met **Susanna Maria Eiken / Aikens** (* Rütenbrock 14.9.1827, ov. Jipsingboermussel 6.1.1906; dochter van Johann Herman Eiken en Angela Nortman / Nutttman)
 - a. **Anna Helena Vos** (* Valtherveen 19.2.1854; dienstmeid; ov. Onstwedde 9.6.1927) trouwt op 5.7.1879 te Onstwedde met **Johann Bernard / Jan Berend**

- Schultalbers / Scholte-Aalbes** (* Onstwedde ca. 1840; landbouwer; zoon van Jan Scholte-Aalbes en Trijntje Aleid Krallmann / Snijders / Snieders).
- b. **Jan Hendrik Vos** (* Valtherveen 11.6.1856, ov. 12.6.1928, begr. Zandberg) trouwt op 5.7.1880 te Onstwedde met **Engelina Scholte Albers** (* Onstwedde 23.4.1858, ov. Odoorn 9.6.1942; zus van Johann Bernard hierboven).
 - c. **Gerardus Henderikus Vos** (* Valtherveen 22.10.1858; winkelier; ov. Valthermond 1.12.1899) trouwt (1) op 2.4.1881 te Odoorn met **Annechien Tien** (* Nieuw Buinen 26/28.8.1854, ov. Valthermond 9.4.1891 dochter van Jan Martens Tien en Marchien Warta).
Trouwt (2) met **Roelfien Baas**, dochter van Hendrik Baas en Gezina Bergmeester)
 - d. **Anna Engelina Vos** (* Valtherveen 23.1.1861, ov. Onstwedde 10.12.1938) trouwt op 10.5.1880 te Onstwedde met **Gerardus Bernardus Meijer** (* Veendam ca. 1854; zoon van kleermaker Bernardus Johannes Meijer en Catharina Dekker).
 - e. **Lambertus Vos** (* Zandberg 30.9.1863, ov. Valtherveen 18.9.1879)
 - f. **Anna Gesina Vos** (* Zandberg. 1.9.1866, ov. Emmen 30.8.1945) gehuwd te Odoorn op 15.5.1896 met **Johann Husen / Hoesen** (* Rütenbrock. ca. 1869; zoon van Johann Hoesen en Angela Rolfes)
 - g. **Anna Margaretha Vos** (* Zandberg 1.9.1869, ov. Zandberg 14.8.1944) gehuwd te Odoorn op 26.4.1895 met **Theodorus Lambertus Hanenbergh** (* Odoorn 6.11.1866; zoon van Johannes Hanenbergh en Maria Stanneveld).
- 5 **Marijke Thekela Vos** (* Zandberg 4.11.1832, ov. Zandberg 17.5.1914) trouwt te Odoorn op 28.4.1864 met **Ferdinand Westen** (* Nieuwe Pekela 28.8.1839; landbouwer; ov. Odoorn 26.2.1934; zoon van Hinderikus Jans Westen en Alida / Aaltje Ferdinants Diepenbroek).
- a. **N.N. Westen** (* /ov. Zandberg 18.7.1865)
 - b. **Henderikus Ferdinand Westen** (* Zandberg 6.7.1867, ov. Zandberg 4.8.1867)
 - c. **Alida Westen** (* Zandberg 30.7.1868) trouwt op 30.10.1894 te Odoorn met **Benedictus Gerardus Wortelboer** (* Odoorn 11.5.1869; zoon van grofsmid Gerardus Wortelboer en Maria Margaretha Benes).
 - d. **Lambertus Westen** (* Zandberg 23.2.1870) trouwt op 29.5.1908 te Odoorn met **Anna Margaretha Koop** (* Roswinkel 25.6.1876; dochter van Bernard Heinrich Koop en Anna Margaretha Schult Albers).
 - e. **N.N. Westen** (* /ov. 15.1.1872)
 - f. **Henderikus Westen** (* Zandberg 4.1.1873) trouwt op 17.2.1900 te Onstwedde met **Elisabeth Schlimback** (* Onstwedde 11.3.1873; dochter van Johannes Frederikus Schlimback en Maria Helena Wermes)
 - h. **Gerardus Henderikus Westen** (* Zandberg 6.10.1875) trouwt op 28.4.1904 te Emmen met **Aleida von Hebel** (* Ter Apelkanaal 6.5.1878, dochter van Herman Anton von Hebel en Maria Helena Hölscher).
- 6 **Anna Griet / Anna Margretha Vos** (* Odoorn 4.8.1835, ov. Zandberg 30.9.1852).
- 7 **Gerhardus Henricus / Geert Hendrik Vos** (* Zandberg 4.8.1835; landbouwer, winkelier; overl. Emmer Compasuum 14.8.1911) trouwt op 5.5.1862 te Onstwedde met **Engelina Maria Margaretha Westen** (* Nieuwe Pekela 10.5.1836; ov. Emmen 7.4.1916; dochter van Hinderikus Jans Westen en Alida / Aaltje Ferdinants Diepenbroek).
- a. **Anna Helena Vos** (* Vlagtwedde 28.2.1867, ov. Emmen 4.2.1918) trouwt op 3.2.1888 te Emmen met **Jan Dost** (* Ter Apelkanaal 26.9.1869; zoon van Jakob Dost en Willemina Trip).
 - b. **Henricus Ignatius Vos** (* Ter Apelkanaal 18.8.1864) trouwt te Emmen op 14.8.1902 met **Alberdina Giezen** (* Musselkanaal 31.1.1881; dochter van Gieze Giezen en Klasina Schmaal).
- 8 **Anna Hele(e)na Vos** (* Zandberg 3.7.1839).

II-C Helena Adelheid Rolfes (* Rütenbrock 6.12.1802, overl. Altenberge 8.1.1850) gehuwd te Wesuwe op 9.8.1826 met **Gerardus Henricus Pöttker**.

II-D Maria Gesina Rolfes (* Barenfleur 1804; landbouwersche; ov. Rütenbrock 14.6.1873) gehuwd te Rütenbrock 26.10.1824 met **Johann Weijnans/ Weynans** (* Rütenbrock 1793; landbouwer; ov. Rütenbrock 8.2.1871; zoon van beroepssoldaat en kolonist Martin Weimans / Weynans en Anna Helena Over).

- 1 **Maria Helena Weinans** (* Hanentange 3/5.10.1825; landbouwster; ov. Emmer Compasuum 19.9.1873) trouwt te Wesuwe op 26.10.1852 met **Bernhard Henrich Brümmer** (* 1819; ov. Amerika 21.3.1888). Hun kinderen overlijden ook in de USA.
- 2 **Martin Weinans** (* Rütenbrock 5.7.1828, Rütenbrock 16.9.1870)
- 3 **Johann Rudolph Weinans** (* Rütenbrock 30.11. 1830; ov. Rütenbrock 25.3.1887) trouwt (1) te Rütenbrock op 10.11.1874 met **Maria Gesina Griep** (* Lindloh 21.8.1850, ov. Rütenbrock 12.9.1875; dochter van Hermann Joseph Griep en Anna Margaretha Scholtalbers).
Trouw (2) te Rütenbrock op 6.6.1876 met **Maria Gesina Colmer** (* Zandberg 31.1.1853; ov. Emmer Compasuum 18.5.1929; dochter van Johann Eilard Colmer en Greta Aleida Heine)
- 4 **Maria Weijnans** (* Rütenbrock 24.8.1833, ov. Emmer Compasuum 30.7.1911) huwt op 14.7.1855 te Onstwedde en kerkelijk te Rütenbrock 9.5.1855 met **Johannes Pragt** (* Coevorden 3.11.1824; timmerman; ov. Nieuw Weerdinge 23.6.1902; zoon van kleermaker en koopman Johannes Pragt en Helena Rikking).
 - a. **Johannes Pragt** (* Stadskanaal 25.2.1858, ov. Bellingwolde 29.2.1932) trouwt te Vlagtwedde op 19.7.1895 met **Sieka Thöne** (* Stadskanaal 10.1.1874; dochter van Marten Melles Thöne en Sieke Hector).
 - b. **Martinus Hinderikus Pragt** (* Stadskanaal 24.9.1860; stelmaker en smid; ov. Emmen 16.10.1919) trouwt op 19.8.1892 te Vlagtwedde met **Maria Geziena Geertruida Drexler** (* Barnflair 2.9.1872, ov. Emmer Compasuum 24.9.1926; dochter van bouwer/aannemer Karl Jozef Heinrich Drexler en Maria Margaretha Amalia Keuter).
 - c. **Hinderikus Pragt** (* Stadskanaal 9.7.1863, ov. Emmen 18.9.1936) trouwt op 24.6.1892 te Emmen met **Dina Fellingner** (* Odoorn ca. 1872, ov. Groningen 5.10.1920)
 - d. **Maria Gezina Pragt** (* Onstwedde februari 1866, ov. Ter Apel 14.5.1930) trouwt te Onstwedde op 11.8.1893 met **Hermannus Gerardus / Herman Gerard Perk** (* Vlagtwedde 16.11.1866; zoon van koopman Bernhard Wilhelm Perk en hoe-denmaakster Engelina Elizabeth Koop).
 - (1) **Johannes Perk** (* Vlagtwedde 24.10.1895) trouwt te Vlagtwedde op 3.6.1922 met **Anna Maria Tieben** (* Laudermarke 29.11.1895; dochter van Gerhard Heinrich Tieben en Anna Maria Deijen). (ook Art.3, juni 2007, p.57, 1^e kolom, Fam. Tieben).
 - (2) **Wilhelm Herman Perk** (* Weerdingerveen 10.7.1898; fabrieksarbeider; ov. Winschoten 8.11.1949) trouwt met **Gezina Helena Maria Schulte** (* Emmen 14.11.1903; ov. Gendt 12.7.1983; dochter van timmerman Hermann Georg Schulte en Anna Maria Möller).
 - e. **Rudolf Pragt** (* Onstwedde 28.12.1868, ov. Emmen 16.11.1935) trouwt te Vlagtwedde op 18.4.1902 met **Margaretha Maria von Hebel[s]** (* Vlagtwedde 26.10.1877, ov. Emmen 21.4.1944; dochter van timmerman Johann Bernard von Hebel en naaister Maria Gezina Deiman).
 - f. **Gerhardus Henderikus Pragt** (* Stadskanaal 3.1.1872) trouwt op 23.5.1901 te Emmen met **Anna Maria Catharina Smits** (* Odoorn 1.3.1867, ov. Emmen 21.10.1929; dochter van arbeider en koopman Johannes Hermannus Smits en Geziena Deiman)

- 5 **Gerhard Heinrich Weinans** (* Rütenbrock 6.2.1837; landbouwer; ov. Laudermarke 11.5.1902) trouwt te Rütenbrock op 3.5.1870 met **Maria Gesina Schepers** (* Haren [D] 1839, ov. Laudermarke 23.2.1906; dochter van Timotheus Schepers en Maria Wolbers).
- Jan Wijnans** (* Laudermarke 17.5.1870, ov. Vlagtwedde 11.3.1946) trouwt op 2.2.1904 met **Maria Heller** (* Weedingermarke 31.5.1864, ov. Laudermarke 23.5.1934).
 - Theodorus Rudolphis Weinans** (* Laudermarke 21.3.1872, ov. Vlagtwedde 19.2.1938) trouwt te Vlagtwedde 30.5.1903 met **Elisabeth Maria Bucking** (* Vlagtwedde 7.10.1881).
 - Maria Gesina Weinans** (* Laudermarke 18.8.1873, ov. Neusustrum 31.1.1953)
 - Herman Johannes Weinans** (* Laudermarke 30.3.1874, ov. Vlagtwedde 20.11.1945) gehuwd op 22.9.1900 te Vlagtwedde met **Anna Brand** (* Vlagtwedde 11.11.1879, ov. Ter Apel 17.2.1955).
 - Maria Gesina Weinans** (* Laudermarke 8.12.1876, ov. Groningen 22.10.1945) trouwt op 26.5.1900 te Vlagtwedde met **Berend Harm Schuten** (* Onstwedde 27.1.1868, ov. 9.3.1936 Vlagtwedde).
 - Maria Helena Weinans** (* Laudermarke 16.11. 1878, ov. Vlagtwedde 6.4.1937) trouwt te Vlagtwedde op 1.11.1902 met **Theodor Deddens** (* Neuscharrel 15.12. 1870, ov. Vlagtwedde ca. 1963).
- 6 **Anna Adelheid Weinans** (* Rütenbrock 22.7.1840, ov. Schwartenberg 10.3.1868) trouwt (1) op 26.4.1864 te Rütenbrock met **Johann Heinrich Heller** (* 5.10.1837, ov. Emmer Compasuum 13.5.1900).
Hij trouwt (2) te Rütenbrock op 15.9.1868 met **Anna Adelheid Schmitz**.
- 7 **Katharina Margaretha Weinans** (* Rütenbrock 27.12.1842, ov. Roelage 2.9.1919) trouwt te Rütenbrock op 9.2.1869 met landbouwer **Herman Heinrich Albers** (* Neusustrum 1839; ov. Roelage 27.1.1912).
- Jan Willem Albers** (* Roelage 17.6.1869) trouwt op 20.4.1895 te Vlagtwedde met **Maria Tekla Weinans** (* Laudermarke 25.9.1872, ov. Vlagtwedde 9.5.1948; dochter van landbouwer Johann Gerhard Weinanz en Anna Katharina Timmer).
 - Maria Gezina Albers** (* Roelage 7.4.1872, ov. Vlagtwedde 28.5.1951) trouwt op 28.4.1900 te Vlagtwedde met **Harm Hendrik Kuper** (* De Maten, Emmen 1.10.1875; arbeider; ov. vóór 1951).
 - Maria Helena Albers** (* Roelage 4.6.1878, ov. 15.1.1955, begr. Emmer Compasuum) huwt op 5.11.1904 te Vlagtwedde met **Johann Caspers** (* Neusustrum 24.12.1877, ov. Vlagtwedde 8.9.1942).
 - Maria Albers** (* Roelage 25.8.1883) trouwt op 3.10.1908 te Vlagtwedde met **Matthias Stahl** (* Lindloh 30.5.1883, ov. Vlagtwedde 25.12.1942).

II-E Johann Rolfes (* Barenfleur 11.2.1808; landbouwer; ov. Rütenbrock 25.4.1872) gehuwd te Rütenbrock op 22.4.1834 met **Maria Gesina Eiken(s)** (* Rütenbrock 1.11.1812; ov. Rütenbrock ca. 1888; dochter van landbouwer Johann Hermann Eiken en Angela [Engel] Nutmann).

- Maria Engelina / Angela Rolfes** (* Rütenbrock 10.9.1834, ov. Emmen 3.1.1903) getrouwd op 2.10.1857 te Odoorn met **Johann / Jan (Hendrik) Hoezen** (* Odoorn 30.7.1833, overl. Zandberg 5.5.1882; landbouwer; zoon van Roelof Husen / Hoezen en Anna Marija / Maria Catharina Kramer).
 - Maria Catharina Hoezen** (* Zandberg 16.12.1860, ov. Horsten 15.8.1917) trouwt te Onstwedde op 14.5.1887 met **Hendrik Eikens** (* Horsten 11.6.1860; landbouwer; zoon van Frans/z Eikens en Helena Deien)
 - (1) **Anna Helena Eikens** (* Horsten 12.2.1888, ov. Horsten 28.12.1895)

- (2) **Jan Eikens** (* Horsten 11.2.1889; landbouwer) gehuwd met **Maria Gesina Stevens** (* Horsten 27.10.1897; dochter van Gerhard / Geert Harm Stevens en Maria Gezina Scholte).
- (3) **Maria Engelina Eikens** (* Horsten 17.1.1891) trouwt te Onstwedde op 20.5.1919 met **Johannes Bernardus Uters** (* Nieuwe Pekela 1887; landbouwer; zoon van boerenknecht en landbouwer Ludolph Johannes Uters en Lena Kool).
- (4) **Frans Eikens** (* Horsten 3.9.1893)
- (5) **Anna Helena Eikens** (* Horsten 16.1.1896).
- (6) **Maria Gezina Eikens** (* Horsten 3.4.1898)
- (7) **Maria Catharina Eikens** (* Horsten 11.8.1900)
- (8) **Herman Eikens** (* Horsten 14.4.1904; ov. Musselkanaal 22.5.1941)
- b. **Maria Hoezen** (* Zandberg 17.4.1859; ov. Braamberg 10.3.1908) trouwt (1) op 17.5.1879 te Onstwedde met **Jan Berend Eikens** (* Horsten 6.8.1852; arbeider; ov. Onstwedde 6.12.1894; zoon van landbouwer Franciscus / Frans Eikens en Anna Helena Deij(e)n).
Trouwt (2) op 9.5.1896 te Onstwedde met **Johannes Gerhardus Arling** (* Horsten 28.7.1857; arbeider; zoon van Jan Dirk Arling en Anna Margaretha Scholte).
1^e huwelijk:
- (1) **Anna Helena Eikens** (* Onstwedde 13.6.1880, ov. Emmen 1.12.1948) trouwt te Emmen op 11.5.1911 met **Harm Hendrik Bols** (* De Maten, Emmen 8.4.1874)
- (2) **Maria Engelina Eikens** (* Zandberg 2.11.1882).
- (3) **Frans Eikens** (* Braamberg 8.12.1885, ov. Onstwedde 29.11.1894).
- (4) **Jan Eikens** (* Braamberg 1.1.1887, ov. Onstwedde 16.5.1894)
- (5) **Herman Eikens** (* Braamberg 3.10.1888)
- (6) **Maria Gezina Eikens** (* Braamberg 19.4.1891, ov. Emmer Compasuum 30.7.1976) trouwt te Emmen op 5.2.1914 met **Geert Tubben** (* Weerdingerveen 3.1.1888, ov. Emmer Compasuum 17.11.1972; zoon van Jan Berend Tubben en Anna Katharina Hollen.
- (7) **Hendrik Eikens** (* Onstwedde 20.1.1893, ov. Odoorn 10.7.1915).
- (8) **Maria Catharina Eikens** (* Onstwedde 31.5.1894, ov. Onstwedde 26.12.1894).
- 2^e huwelijk:
- (9) **Theodorus Bernardus Arling** (* Braamberg 11.6.1898) trouwt op 24.10.1924 te Odoorn met Geertje Scholtens (* Emmen 2.3.1895, ov. Odoorn 5.11.1952).
- (10) **Maria Margaretha Arling** (* Braamberg 27.6.1899, ov. Braamberg, 29.7.1899).
- (11) **Maria Margaretha Arling** (* Braamberg 2.1.1901).
- c. **Maria Gesina Hoezen** (* Zandberg 22.12.1857, ov. Zandberg 3.9.1885) gehuwd te Onstwedde op 5.5.1883 met **Andreas Schoe / Schoo** (* Odoorn 27.11.1859; landbouwer, molenaar; zoon van Frans Schoo / Schoe en Eltina Gelmers / Gelms).
- d. **Johann Hermann Hoesen** (* Rütenbrock 6.10.1865; landbouwer; ov. Zandberg 6.3.1888).
- e. **Johann Hoesen** (* Rütenbrock 16.9.1868; landbouwer; ov. Emmer Compasuum 17.4.1936) trouwt op 15.5.1896 te Odoorn met **Anna Gesina Vos** (* Zandberg 1.9.1866; dochter van Johan Rudolf Vos en Susanna Maria Eikens).
- f. **Rudolf Hoezen** (* Zandberg 14.3.1863, ov. Valthermond 10.1.1894)
- g. **Gerard / Gerhardus Hoezen** (* Zandberg 13.3.1871, ov. Vlagtwedde 4.3.1903)
- h. **Jan Hendrik Hoezen** (* Odoorn 16.6.1874, ov. Zandberg 24.11.1874)
- i. **Aleida Hoezen** (* Zandberg 25.6.1876, ov. Zandberg 11.11.1877)

- 2 **Maria Catharina Rolfes / Roelfes** (* Rütenbrock 19.5.1838, ov. Sellingerbeetse 27.11.1919) trouwt op 3.10.1860 te Odoorn met **Hermann Heinrich / Harm Hendrik Husmann / Hoesman** (* Ahlen, onder Münster, 4.5.1835; arbeider, landbouwer; zoon van Hermann Heinrich Husmann en Ebellena Dirkes)
- a. **Ebelina / Ebelena Hoesman** (* Exloërveen 15.5.1862, ov. Horsten 15.1.1934) trouwt op 30.7.1887 te Onstwedde met **Derk Voskuil** (* Odoorn 18.11.1861; arbeider, ov. Groningen 18.1.1916; zoon van Harm Voskuil en Helena Muurling).
- (1) **Herman / Harm Voskuil** (* Horsten 15.2.1889, ov. Onstwedde 8.10.1890)
- (2) **Maria Catharina Voskuil** (* Horsten 7.1.1891, ov. Barger Oosterveld 18.3.1978) trouwt op 1.11.1919 te Onstwedde met **Bene Geert Benes** (* Valthermond 20.4.1984, ov. 18.12.1972, begr. Barger Oosterveld).
- (3) **Helena Voskuil** (* Horsten 4.8.1893) trouwt op 20.4.1918 te Onstwedde met **Johan Herman Bodde** (* Mussel 1.2.1890; arbeider; zoon van arbeider Johan Herman Bodde en Maria Gesina Sandman).
- (4) **Harm Voskuil** (* Horsten 16.9.1895; landbouwer) trouwt op 27.12.1920 te Onstwedde met **Anna Jacoba Musters** (* Uithuizen ca. 1892; dochter van landbouwer Franciscus Johannes Musters en Anna Kuipers)
- (5) **Hendrik Voskuil** (* Horsten 7.6.1898, ov. 25.1.1972, begr. Emmer Compasuum) trouwt te Emmen op 20.11.1920 met **Maria Gesina Exel** (* Munsterscheveld 15.12.1894, ov. Emmen 23.3.1989; dochter van Johann Heinrich Exel en Anna Maria Brockman[n])
- (6) **Elisabeth Voskuil** (* Horsten 10.12.1902) trouwt met **Geert Jan Hempen** (* ca. 1905; winkelier, kaasboer).
- b. **Maria Gesina Hoesman** (* Sellingerbeetse 15.10.1864)
- c. **Veronica Hoesman** (* Vlagtwedde 30.5.1866) trouwt (1) op 21.3.1890 te Emmen met Jan Rass (* Emmen 19.9.1865; zoon van Joannes Frans Rass en Anna Maria Gesina Wevers).
Trouw (2) op 24.11.1903 te Emmen met **Jan Geert Manning** (* Onstwedde 2.4.1855; zoon van Johann Hermann Manning en Adeleid Gerdes).
Trouw (3) op 9.11.1916 te Emmen met **Johannes Bernardus Wendels** (* Odoorn 11.2.1865).
- d. **Maria Angela Hoesman** (* Sellingerbeetse 9.7.1868).
- e. **Susanna Hoesman** (* Sellingerbeetse 28.7.1870; ov. Emmen 31.10.1950) trouwt (1) te Emmen op 22.4.1902 met **Johann Albert Kosse** (* Lindloh 2.7.1874; zoon van Johann Jozef Kosse en Anna / Maria Christina Ameln).
Trouw (2) op 31.5.1904 te Emmen met **Bernard Heinrich Muller** (* Altenberge 26.11.1866; zoon van arbeider Johann Wilhelm Muller en arbeidster Maria Catharina Ostermann).
- f. **Anna Hoesman** (* Sellingerbeetse 2.6.1872; dienstmeid) trouwt op 28.5.1904 te Vlagtwedde met **Johann Clement Wulf** (* Gersten [D] 5.10.1877; arbeider; zoon van Anna Maria Wulf).
- g. **Johan Herman Heinrich Hoesman** (* Sellingerbeetse 8.9.1874; arbeider; Sellingerbeetse 11.12.1951, begr. Kopstukken) trouwt op 5.7.1902 te Vlagtwedde met **Maria Margaretha Blom** (* Valtherveen 4.2.1882; dochter van arbeider Gerhard Heinrich / Geert Hendrik Blom en Maria Tecla Veenker).
- h. **Jan Hoesman** (* Sellingerbeetse 14.3.1878; ov. Emmen 3.2.1949)
- i. **Hendrik Hoesman** (* Sellingerbeetse 11.6.1880; ov. Sellingerbeetse 17.11.1880)
- j. **Hendrik Hoesman** (* Sellingerbeetse 9.11.1881; timmerman; ov. Sellingerbeetse 29.10.1929, verdronken) trouwt (1) ca. 1920 met **Maria / Martha Helena Poker** (* Altharen 13.11.1894; ov. Weiteveen, Schoonebeek 8.2.1976, begr. Kopstukken; dochter van Franz Poker en Maria Catharina Jasken).
Trouw (2) ca. 1930 met **Derk Gerhardus Lambert van der Sluis** (* Sellingerbeetse 6.9.1878, ov. Sellingerbeetse 2.3.1956, begr. Kopstukken)

- 3 **Rudolf Rolfes** (* Rütenbrock 13.7.1840; arbeider; ov. Barger Compasuum 31.10.1919) trouwt te Wesuwe op 9.5.1869 met **Maria Margaretha Bergmann / Borgman** (* Dankern 4.10.1843; arbeidster; ov. Emmen 14.1.1922; dochter van ackersmann Joann Burchard Bergmann en Angela Herbers Kröger). Hun nakomelingen wo(o)n(d)en vooral in Zuidoost-Drenthe.
- 4 **Anna Helena Rolfes / Roelfes** (* Rütenbrock 7.12.1842) trouwt te Odoorn op 18.10.1865 met **Gerhard Heinrich / Geert Hendrik Gerdes** (* De Maten, Emmen 13.8.1839; landbouwer; ov. Rütenbrock 2.12.1887; zoon van Lucas Gerdes en Margaretha Durken.
- a. **Anna Helena Gerdes** (* Exloërveen 25.8.1866)
 - b. **Lukas Gerdes** (* Exloërveen 3.11.1867)
 - c. **Rudolph Gerdes (Crassen)** (* Rütenbrock 11.1.1881; kolonist; overl. / gesneuveld Ieper, België 12.11.1914) trouwt 13.7.1909 te Emmen met **Maria Ottens** (* Emmer Compasuum 25.4.1884, overl. Rütenbrock 7.3.1920; ze hertrouwt met Rudolf Nicolaus Tieben, van Hesepe).
- 5 **Jan / Johan Herman Rolfe(r)s / Roelfes** (* Rütenbrock; arbeider; landbouwer; overl. Braamberg 18.7.1914; gehuwd te Rütenbrock met **Anna Maria Harbers / Herbers** (* Altenberge 2.12.1839, ov. Onstwedde 25.10.1924; dochter van ackersmann Gerhard Heinrich Herbers en Elisabeth Mecklenborg / Hollenborg / Bachenholt. Ze was eerder getrouwd met Johann Hermann Heine (zoon van Lucas Petrus Caspars Heijnen en Anna Margaretha Rolfes).
- a. **Jan Harm Roelfes** (* Valtherveen 28.2.1868, ov. Weedingerveen 18.4.1873)
 - b. **Jan Roelfes** (* Valtherveen 5.7.1871; landbouwer; ov. Vlagtwedde 19.11.1938) huwt te Vlagtwedde op 18.6.1898 met **Maria Margaretha Hüsters** (* Wesuwe 26.1.1877, gedoopt te Wesuwe; dochter van landbouwer Johann Heinrich Hüsters en Margaretha Adelheid Schröer).
 - (1) **Johan Hendrik Roelfes** (* Sellingerbeetse 19.7.1898; arbeider, ov. Veenendam 5.4.1979; begr. Kopstukken) trouwt op 9.4.1921 te Vlagtwedde met **Geertruida Arends** (* Onstwedde 28.4.1897; dochter van landbouwer Harm Arends en Anna Buurman).
 - **Jan Roelfes** (* Sellingerbeetse ca. juli 1925, ov. Sellingerbeetse 14.5.1926)
 - **Jan Roelfes** (* Vlagtwedde ca. 1927, ov. Sellingerbeetse 28.8.1932)
 - **Anna Roelfes** (* Vlagtwedde ca. 1930, ov. Vlagtwedde 11.2.1940)
 - (2) **Herman Roelfes** (* Sellingerbeetse 31.1.1901)
 - (3) **Gerard Roelfes** (* Sellingerbeetse 6.7.1903, ov. Vlagtwedde 24.4.1914)
 - (4) **N.N. Roelfes** (* /overl. Vlagtwedde 19.01.1907)
 - (5) **Casper Roelfs** (* Vlagtwedde 6.4.1908, ov. Vlagtwedde 25.2.1910)
 - (6) **Maria Alida Roelfs** (* Vlagtwedde 26.8.1911, ov. 9.10.1980). Relatie met **Johannes Filippus Bernardus Bontjer** (* Wildervank 2.6.1912, ov. Ter Apel 15.1.2005, begr. Zandberg; zoon van landbouwer Bernardus Georgius Bontjer en Margaretha Pieterella Grimberg).
 - (7) **Anna Margaretha Roelfs** (* Vlagtwedde 24.5.1916).
 - (8) **Johannes Gerhardus Roelfs** (* Vlagtwedde 3.12.1919, ov. 14.3.1997, begr. Kopstukken). Relatie met **Engelina Eilers** (* 17.10.1913, ov. 25.2.1997, begr. Kopstukken).
 - c. **Geert Harm Rolfes** (* Dikbroeken Valtherveen 14.11.1874; landbouwer; ov. Mussel 4.3.1946) trouwt te Onstwedde op 30.7.1898 met **Maria (Marie) Sandker** (* Onstwedde 17.2.1878; dochter van landbouwer Gerhard Wemke Sandker en Catharina Többe). (zie art. 4).
 - (1) **Anna Maria Rolfes** (* Braamberg 14.1.1899, ov. 5.9.1977, begr. Zandberg)

- (2) **Gerhard Rolfes** (* Mussel 11.2.1903; landbouwer; ov. 30.4.1979, begr. Zandberg) gehuwd met **Maria Helena Jansen**.
- Johan Herman Rolfes (ov. Mussel 12.4.1943, 6 jaar oud)
 - N.N. Rolfes (* /ov. Groningen 7.3.1950).
- (3) **Johan Herman Rolfes** (* Mussel, ov. Mussel 14.01.1912, 2 maand oud)
- (4) **N.N. Rolfes** (* /ov. Mussel 10.8.1913, 1 jaar oud)
- d. **Rudolf Roelfes** (* Braamberg 18.8.1877; landbouwer; ov. Onstwedde 21.10.1959; begr. Zandberg) trouwt op 4.7.1908 te Onstwedde met **Margaretha (Grietje) Albers** (* Braamberg 25.7.1879. ov. Onstwedde 17.2.1941; dochter van landbouwer Johann Hermann / Jan Harm Albers en Susanna Maria Röling / Rohling).
- (1) **Johan Herman Roelfes** (* Braamberg 28.4.1909; landbouwer; ov. Braamberg 17.10.1937)
- (2) **Maria Susanna Roelfes** (* Braamberg 5.6.1910, ov. 12.2.2003, begr. Emmer Compasuum) gehuwd met **Bernardus Hoezen** (* Vlagtwedde 24.11.1904, ov. 16.3.1982, begr. Emmer Compasuum; zoon van Jan Hoezen en Anna Tekla Többen).
- (3) **Anna Maria Roelfes** (ov. Braamberg 22.3.1914, 7 maanden oud)
- (4) **Anna Maria (Annie) Roelfes** (* Braamberg 14.8.1917, ov. Emmer Compasuum 7.6.1985) trouwt op 6.5.1944 met **Antoon Kuper** (* 18.5.1910; landbouwer; ov. Munsterscheveld, begr. 17.12.1973; zoon van Hendrik Kuper en Maria Geziena Albers).
- e. **Hindrik Rolfers** (* Braamberg 2.7.1882; landbouwer; ov. Groningen 18.4.1951, woonde te Laudermarke) trouwt op 16.11.1912 te Vlagtwedde met **Margaretha Mulder** (* Roswinkel 22.9.1885, ov. Laudermarke 12.9.1868; dochter van landbouwer Jan Willem Mulder en Anna Elisabeth Webers).
- (1) **Nicolaas Rolfers** (* Vlagtwedde, ov. Laudermarke 3.12.1920; 1 jaar oud)
- (2) **Nicolaas Rolfers** (* Vlagtwedde, ov. Laudermarke 8.5.1924; 4 maand oud)
- (3) **Anna Elisabeth Rolfers** (* Vlagtwedde, ov. Groningen 31.8.1929; 1 jaar)
- f. **Anna Aleid / Helena Adelheid Roelfes** (* Rütenbrock 1848) gehuwd te Rütenbrock op 16.8.1876 met **Johan Herman / Jan Harm Bentlage** (* Horsten 1.12.1843, ov. Landegge na 1878; zoon van Gerhard Heinrich Bentlage en Helena Tiben).
- (1) **Gerhard Heinrich Bentlage** (* Ter Wisch 17.2.1877, ov. Lauderbeetse 6.3.1878).
- (2) **Heinrich Bentlage** (* Ter Wisch 13.11/12.1878)
- g. **Gerhard Heinrich Rolfes** (* Rütenbrock 27.10.1853) trouwt op 9.10.1883 te Rütenbrock met **Anna Helena Busemann / Buseman** (* Altenberge ca. 1856)
- (1) **Maria Helena Rolfes** (* Altharen 26.9.1884, ov. Emmen 8.5.1970) trouwt op 9.6.1910 te Emmen met **Johann Hermann Tiben** (* Schwartenberg 1.8.1874; landbouwer; ov. Emmen 9.3.1952; zoon van landbouwer Johann Heinrich Ti[e]ben en Elisabeth Fullen; weduwnaar van Maria Adelheid Sturre sinds 15.6.1906)
- Johann Heinrich Tiben (* Emmen 22.3.1911, ov. Rütenbrock 13.10.1992)
 - Gerhardus Tiben (* Emmen 25.2.1912, ov. Emmen 26.3.1918).
 - Maria Adelheid Tiben (* Emmen 22.1.1913, ov. 13.3.1918)
 - Rudolf Tiben (* Emmer Compasuum 7.3.1914, ov. Emmen 12.2.1999).
 - Johann Herman Tiben (* Emmen 25.5.1915, ov. Emmen 5.8.1915).
 - Maria Helena Tiben (* Emmen 30.7.1916, ov. Emmen 16.12.1998)
 - Maria Adelheid Tiben (* Emmen 7.6.1919, ov. Stadskanaal 10.1.1985)

- Maria Gesina Tiben (* Emmen 9.9.1920, ov. Veendam 31.12.1997) relatie met Henderikus Gerdes (* Vlagtwedde 17.11.1916, ov. 3.2.2001, begr. Zandberg; zoon van Lucas Gerdes en Anna Adelheid Feringa).
- a-6-1-9 Maria Margaretha Tiben (* Emmen 11.9.1922, ov. Emmen 5.3.1927)
- a-6-1-10 Angela Gesina Tiben (* Emmen 23.11.1925) getrouwd met Theodoor Ellerman (* Munsterscheveld, Emmen 1.4.1926; zoon van Rudolf Ellerman en Maria Catharina Muller).
- a-6-1-11 Maria Tecla Tiben (* Emmen 14.3.1928), relatie met Jan Zoemer.

II-F Bernard Heinrich Rolfes (* Rütenbrock 10.3.1810, ov. Rütenbrock 19.6.1869) gehuwd met **Maria Gebina Ellermann** (* Lindloh 23.9.1815, ov. Rütenbrock 30.12.1896; dochter van Joannes Theodorus Ellermann en Anna Maria Evers).

II-G Maria Tecla Rolfes (* Rütenbrock 25.2.1815, ov. Rütenbrock 23.11.1875) trouwt te Rütenbrock op 16.9.1835 met **Johann Gerhard Weinans** (* Rütenbrock 4.6.1802, ov. Rütenbrock 17.6.1850; zoon van Martin Weynans en Anna Helena Over).

1 **Martin Weinanz** (* Rütenbrock 9.12.1835)

2 **Johann Rudolf Weinanz** (* Rütenbrock 16.2.1838) trouwt op 2.5.1865 te Rütenbrock met **Anna Catharina Boven** (* Rütenbrock 2.7.1843, ov. Mussel 21.5.1940, begr. Zandberg)

- a. **Johann Gerhard Weijnans** (* Rütenbrock 11.5.1865, ov. Horsten 25.2.1941) trouwt op 28.11.1896 te Onstwedde met **Anna Roelfes / Rolfes** (*kleindochter van Heinrich Rolfes uit deel 2 van fam. Rolfes*); weduwe van Jan Geerts Schrör (* Horsten 9.4.1855, ov. Horsten 3.12.1893; zoon van arbeider Joann Hermann Schröer en Phenenna Margaretha / Maria Schepers).
 - b. **Johan Bernard / Jan Berend Wijnands** (* Onstwedde 15.12.1866, ov. Vlagtwedde 17.8.1947, begr. Zandberg) trouwt op 20.8.1892 te Onstwedde met **Anna Geertruida Schmitz** (* Horsten 13.8.1869, ov. 12.4.1939, begr. Zandberg; dochter van Joan Rudolf Smits en Gesina Adelheid Ahlers).
 - c. **Berend Weinands** (* Onstwedde 8.1.1871)
 - e. **Maria Tekla Weinands** (* Braamberg 28.5.1873) trouwt op 26.5.1894 te Onstwedde met **Henderikus Bernardus Lukken** (* Oude Pekela 25.2.1870; zoon van Gerhardus Lukken en Maria Catharina Ridders).
 - f. **Johan Rudolf Weinands** (* Braamberg 7.7.1875).
 - g. **Anna Helena Weinands** (* Braamberg 2.7.1877).
 - h. **Herman Weinands** (* Braamberg 23.9.1879).
 - i. **Anna Catharina Weinands** (* Braamberg 15.11.1882, ov. Musselkanaal 15.11.1970) trouwt op 2.9.1905 te Vlagtwedde met **Johan Heinrich Brunen** (* Walchum 26.10.1869, ov. 28.2. 1937; zoon van Johann Heinrich Brunen en Anna Angela Nee / Neei / Nije).
 - j. **Heinrich / Hendericus Weinands** (* Braamberg 6.6.1887) trouwt op 27.5.1921 te Vlagtwedde met **Agnes von Hebel** (* Ter Apelkanaal 14.5.1891, ov. 28.2.1978, begr. Emmen; dochter van Johann Bernard von Hebel en Maria Geziena Deiman).
- 3 **Maria Helena Weinanz** (* doop Rütenbrock 25.1.1841; arbeidster; ov. Emmen 6.7.1897) trouwt op 24.11.1866 te Rütenbrock met **Johann Heinrich Heller** (* Rütenbrock 17.9.1841; ov. Ter Apelkanaal 6.7.1922; zoon van Johann Albert Heller en Helena Hoesman)
- a. **Maria Helena Heller** (* Vlagtwedde 9.6.1872, ov. Laudermarke 4.12.1876).
 - b. **Johan Gerhard Heller** (* Ter Apel 19.7.1878; landbouwer; ov. De Maten, Emmen 7.2.1962) trouwt op 1.3.1902 te Ter Wisch met **Gesiena Berends** (* Vlagtwedde 3.11.1875, ov. De Maten, Emmen 12.6.1954; dochter van Jan Harm Berends en Anna Maria Deiman)

- 4 **Johann Gerhard Weinans** (* Rütenbrock 26.12.1843; landbouwer; ov. Vlagtwedde 17.1.1900) trouwt 28.5.1872 te Rütenbrock met **Anna Katharina Timmer** (* Mussel 25.12.1846; dochter van Henricus Bernard Timmer en Anna Christina Niemann).
- a. **Maria Tekla Weinans** (* Laudermarke 25.9.1872, ov. Vlagtwedde 9.5.1948 (zie boven!) gehuwd met Jan Willem Albers (zie boven).
 - b. **Maria Kristina Weinans** (* Laude 25.1.1875, ov. Onstwedde 30.3.1920, begr. Zandberg) trouwt op 25.4.1903 te Onstwedde met **Johannes Henricus Schutte** (* Horsten 7.4.1877, ov. Onstwedde 25.1.1956; zoon van Jan Hendrik Schutte en Aleid Hoezen).
 - c. **Gerhard / Geert Weinans** (* Laude 30.5.1877, ov. Vlagtwedde 3.5.1950 trouwt te Vlagtwedde op 21.8.1909 met **Maria Gebina Muller** (* Barger Oosterveld 17.8.1880, ov. Laudermarke 16.6.1929; dochter van Johann Bernard / Jan Berend Muller / Mulder en Aaltje de Boer). Hij hertrouwt met Anna Gertrud Veenker.
 - d. **Johann Heinrich Weinans** (* Laudermarke 21.4.1879) trouwt op 17.12.1904 te Vlagtwedde met **Maria Adelheid Kuper** (* De Maten, Emmen 4.6.1881; dochter van Johann Hermann / Jan Harm Kuper / Kuiper en Anna Maria Langen).
 - e. **Martinus Weinans** (* Laudermarke 10.3.1882, ov. Vlagtwedde 1.2.1883)
 - f. **Martinus Weinans** (* Laudermarke 31.1.1884, ov. Laudermarke 15.8.1965 trouwt te Vlagtwedde op 4.6.1910 met **Anna Margaretha Ellermann** (* Laudermarke 4.5.1888, ov. Barger Oosterveld 15.1.1987; dochter van landbouwer Johann Bernard Ellermann en Maria Catharina Wermes)
 - g. **Helena Weinans** (* Laudermarke 31.1.1884)
 - h. **Bernhard Weinans** (* Laudermarke 20.1.1889)
- 5 **Johann Weinanz** (* doop Rütenbrock 5.7.1847)

II-H Gerhard Hermann / Geert Rolfes (* Rütenbrock 3.4.1818; arbeider, landbouwer; ov. Horsten 12.3.1899) gehuwd te Rütenbrock op 21.5.1844 met **Anna Margaretha Manning** (* Rütenbrock 17.9.1823, ov. Horsten 27.3.1904; dochter van Johann Casper Manning en Sibilla Jansen)

- 1 **Maria Rolfes** (* Horsten 15.6.1846, ov. Rütenbrock 21.2.1849)
- 2 **Jan Kasper Rolfes** (* Horsten 4.1.1848)
- 3 **Maria Catharina Rolfes** (* Horsten 14.5.1849, ov. Nieuw Buinen 10.3.1904) trouwt op 26.7.1884 te Onstwedde met **Johannes Reker** (* Dalen, ca. 1845; glasslijper; zoon van arbeider Gerhard Reker en Anna Catharina Bos; weduwnaar van Catharina Deuling).
 - a. **Rudolf Gerhardus Reker** (* Stadskanaal 7.6.1885) trouwt te Borger op 4.7.1908 met **Sophia Wilhelmina Bos** (* Stadskanaal 1892; dochter van Meint Bos en Hinderika Middel)
 - b. **Johanna Margaretha Catharina Reker** (* Stadskanaal 14.7.1887)
- 4 **Rudolf Rolfes** (* Horsten 26.6.1851)
- 5 **Anna Magaretha Rolfes** (* Horsten 14.11.1853, ov. Horsten 30.11.1853)
- 6 **Franciscus Rolfes** (* Horsten 21.5.1855)
- 7 **Georg Rolfes** (* Horsten 15.12.1857, ov. Horsten 2.12.1910)
- 8 **N.N. Rolfes** (*/overl. Horsten 27.9.1860)
- 9 **Magrietha Rolfes** (* Horsten 25.3.1862)
- 10 **Anna Rolfes** (* Horsten, ov. 30.5.1863 Horsten; 1 jaar oud).
(de 2 laatste waarschijnlijk een tweeling).

(Wordt vervolgd)

Onstwedde in 1824 nog geen ‘echte’ gemeente

HARRY WUBS

Op 10 september van het jaar 1824 werd bij de burgemeester Abel Boels van Onstwedde een brief bezorgd, waarvan de inhoud bij deze functionaris moet zijn ingeslagen als een bom. De brief was niet van de eerste de beste afkomstig, maar van de gouverneur des Konings (commissaris der Koningin zouden we nu zeggen) in de provincie Groningen graaf G.W. van Imhoff. Hij had kort daarvoor een werkbezoek aan deze Westerwoldse gemeente gebracht en was met een hoofd vol ergernis teruggekeerd naar de Stad. De gemeente Onstwedde had er in de jaren 20 van de negentiende eeuw maar een rommeltje van gemaakt, zo valt op te maken uit zijn brief. Ongenadig krijgt de brave boerenburgemeester het er dan ook van langs. De gouverneur des Konings heeft “met groot ongenoegen opgemerkt dat Uwe Edele zich in het geheel niet laat gelegen liggen aan de behoorlijke bewaring van de papieren en andere stukken tot de administratie van uw gemeente behorende.” Tijdens zijn verzoek heeft de gouverneur ondermeer ontdekt dat er in het geheel geen registers (bedoeld zal zijn: verslagen) van de vergaderingen van de gemeenteraad zijn gemaakt, er evenmin een register aanwezig is van de handelingen en besluiten van burgemeester en wethouders, dat een repetitium van ingekomen stukken “zeer achterliks was gehouden”, niet tot een recente datum was bijgewerkt dus. Van Imhoff is zeer verbolgen over deze gang van zaken in Onstwedde, in die tijd nog een pure plattelandsgemeenschap waarin de ‘dikste’ boeren de gemeenteraad vormen en het in het dorp en omgeving voor het zeggen hadden en die zich ongaarne door anderen de wet lieten voorschrijven. Toch doet de gouverneur (met de gedeputeerden toezichthouder op de gemeentebesturen) dat nu in onverbloemde bewoordingen. “Ik zoude alle reden hebben,” schrijft de gouverneur aan burgemeester Abel Boels, “om uwe Edele wegens deze verregaande onachtzaamheden gelijk streng te corrigeren, doch op Uwe Edele mondeling tot mij gedane verzekering om de administratie in goede orde te zullen brengen en bij voortduring te houden, zal ik mijne maatregelen alsnog uitstellen om te zien of aan de beloften ten dezen zullen worden voldaan.” Gouverneur Imhoff geeft gelijk ook maar aan welke maatregelen hij van de burgemeester verwacht. Er dient – op rekening van de gemeente, schrijft hij er zekerheidshalve bij! – een behoorlijke kast te worden aangeschaft, waarin de administratie kan worden bewaard en tevens op een goede wijze kan worden gerangschikt.

Het venijn zit ook in deze brief aan de staart. De gouverneur lijkt zijn pen wel in het gif te hebben gedoopt als hij over een andere kwestie schrijft waaraan hij zich tijdens zijn bezoek heeft geërgerd. Het viel Van Imhoff op dat nergens in de provincie Groningen de wegen en waterkeringen zo slecht waren als in de gemeente Onstwedde. Het was hem een doorn in het oog. En alweer krijgt Abel Boels een veeg uit de pan: “Het is mede door uw zorgeloosheid in het verwaarloosde toezicht van Uwe Edele toe te schrijven dat dit alles zoodanig te Onstwedde het geval is.” De gouverneur eiste maatregelen en de burgemeester diende te rapporteren welke hij van plan is te nemen. En hij werd op het hart gedrukt dat vooral snel te doen, “dat ik mij voor de aanstaande regentijd kan verzekeren dat men zich over de slechte passage der wegen in het dorp Onstwedde niet zal behoeven te klagen.”

De klacht van de commissaris over de slechte wegen moet overigens niet uit de lucht zijn komen vallen. Al in 1815 beklagde schoolopziener Hendrik Wester uit Oude Pekela zich over de “morsige en modderige plaats, een der onbeschaafde dorpen van Westerwolde.” Maar ja, in Onstwedde was men destijds nu eenmaal gewend de zaken zelf te regelen. Of – zoals ook uit dit verhaal blijkt – soms niet te regelen.

Kadastrale kaarten Westerwolde op het internet

Ruut Wegman heeft met een GIS (geografisch informatie systeem) de oude kadastrale kaarten van Westerwolde, inclusief Bellingwolde en Blijham digitaal getekend. Op het internet vind u op het volgende adres het resultaat van zijn werk (de link kan eventueel via e-mail worden toege-
stuurd, verzoeken hiervoor kunnen naar het redactieadres)

<http://194.171.192.7/hisgis/app/test/index?layer=400Westerwolde&style=0&raster=&x0=261108.852&x1=277160.052&y0=568293.255149&y1=556828.112301&width=700&height=500>

Door ergens in de kaart te klikken wordt informatie over het perceel en zijn eigenaar getoond. Ook zijn er uitgebreide zoekmogelijkheden op naam, beroep, kerkdorp enz.

Tijdschriften en Jaarboeken.

Het archief van de vereniging is geplaatst in het Streekhistorisch Centrum te Stadskanaal (naast de watertoren).

Inlichtingen: dhr. B. Roossien tel. 0599-612649

Tijdschriften en boeken worden in geen geval uitgeleend, maar zijn uitsluitend ter inzage.

Tijdschriften

Threant: NGV afd. Drenthe 2008. Jaargang 19, nr. 1

K.A. Santing	Ervaringen bij familieonderzoek
J.C. Brinks	Edelink, van Eerde, Slingenberg, Kramer, van Staveren, L'Empereur, Wessels, Tideman, Rikkers. (Coevorden)
G. Kamphuis	Index Threant 2007.
H. Klooster-Spanjer	Matrilineaire reeks Ingeborg Klooster
T. Drent	Emigratie U.S.A.

Roots@Groningen (voorheen Huppeldepup) NGV afd. Groningen 2008. Jaargang 15, nr. 1

W.G. Doornbos	Ondertekenaars afkomstig uit het Bomsterzijlvest Niebert, Nuis, Marum en Noordwijk, 1672.
H. Werk	Over de familie Werk (kermisreizigers)
P.J.C. Elema	De naam Botterbroodt (Boterenbrood) in Groningen
E. de Jonge	Migratie in de 17 ^e en 18 ^e eeuw; verveners van de Wieden naar Groningen.
K. van Straten	Een Smaltius, die geen Smaltsius is (of wel ?)
A. Beuze	Over patentregisters, hinderwetvergunningen handels- en faillissementsregisters.

Twenthe Genealogisch. NGV afd. Twenthe. Jaargang 23, nr. 3, juli 2007.

H. Boom	De voorouders van Hermina Ezendam uit Enter.
T. Boswenger	De juiste definitie van 'Genealogie'

Twenthe Genealogisch. NGV afd. Twenthe. Jaargang 23, nr 4 oktober 2007.

G. van Sluis	Parenteel van Jan Hobbes
G. van Sluis	Parenteel van Jan Theunissen Hofman

Gens Nostra: Maandblad der Nederlandse Genealogische Vereniging jrg. 62 nr. 12, december 2007

J. Spée	Marie Spee: 17 ^e eeuwse 'coopvrouw in fransche waeren'.
A.C. Zeven	Bijbelse gegevens betreffende familie Hetmeijer.
T. van Gestel	Het Y-chromosoom in de genealogie.
T. Hokken	Molenaarsreglement uit 1692.
Diverse auteurs	Kwartierstaat W. G. van der Hulst (kinderboekschrijver) 1883-1963.

Gens Nostra. Maandblad der Nederlandse Genealogische Vereniging jrg. 63 nr 1, januari 2008

I.S.C. de Wald & A.J. Stasse	Genealogie Hartman ('s Gravenhage-Woudrichem)
A.J. van der Zeeuw	Maternale genealogie beginnende bij Janneke Joosten (Burchgraeff), te Leiden 17 ^e eeuw.
A.J. Stasse	Kwartierstaat Ir. F.J. (Frits) Philips. 1905-2005.

Gens Nostra. Maandblad der Nederlandse Genealogische Vereniging jrg. 63 nr. 2, februari 2008.

D.F.C. Kuperus	Vice-admiraal Gerrit Verdooren (1757-1824)
D. van Weezel Errens	Familieleden onder de Heilige Stoel. Onderzoek naar de Zouaven.
A.J. Stasse	Kwartierstaat W.B. (Wim) Sonneveld 1917-1974.

Genealogie. Kwartaalblad van het Centraal Bureau voor Genealogie. Jaargang 13, nr. 4, december 2007.

J. van den Borne	De esprit van de heraldiek.
R. van Drie	Digitale studiezaal CBG van start
J. Kroes	Chinees wapenporselein voor de Nederlandse markt.
O. van der Meij	Het geheim van Hildburghausen.
A. Hajenius	Bronnen voor genealogisch onderzoek naar doopsgezinden.

Stad en Lande: cultuurhistorisch tijdschrift voor Groningen. Jrg 16 nr. 4, 2007

J. Hillenga	Gekrakeel rond een gevonden schip
H. Perton	Over Groninger adresboeken
T. Ufkes	Het herstel van de wierde Wierum
H. Wubs	Smeerling, een tragisch misverstand.

Waardeel, Drents Historisch Tijdschrift. Jaargang 27, nr. 4, 2007

A. Eggens	Roelof Nijsing Renting in dienst van Napoleon
S. Dijkstra	Over de nieuwe provinciale monumentenlijst.
F. Sonnenschein	Over de paardenmarkten van Zuidlaren en Goor.
W. Kerkmeijer	Scheepvaart op het Peizerdiep.

Kroniek. Tijdschrift Historische Vereniging Zuidoost-Drenthe. Jaargang 16, nr. 4, december 2007

F.F. Sterkenburgh	Burgemeester J.L. Bouma en de modernisering Emmen 1927-1940, deel 2.
M.A. Bulte	De lantaarnopsteker.
G.H. Varwijk/H.D.J. Krikke	Oude tramwagons en een trambrug
G. van der Veen	Reuvens en de Zaalhof
P. Albers	Het vrouwtje van de eiermarkt in Emmen.
W. Visscher	De Heerendijk (Nieuw Amsterdam)

Duvekoater. Tijdschrift van de Historische Vereniging Gemeente Scheemda. Jaargang 20 nr. 40, 2007

J.P. Koers en J.J. Groenbroek	Scheemdermeer
J.P. Koers	Boerderij Ol Kerke te Midwolda
J.P. Koers	Laatste smederij in Scheemda gesloten
H. Boer	Verandering van de oorspronkelijke afwatering in het gebied Heiligerlee-Eexta.
T. Hulzebos	Evangelisatiegebouw Westerlee 90 jaar geleden in gebruik genomen.

Haselhoff Bulletin. Halfjaarlijkse uitgave van de Familiestichting Haselhoff. Jaargang 18 nr. 2, december 2007.

Emsländische und Bentheimer Familienforschung. November 2007, Heft 92, Band 18

R. Cloppenburg	Zur Geschichte des Dorfes Borken und seine Höfe.
H. Taubken	Mundart prägt die Umgangssprache
M. Koers	Zur Geschichte der Familiennamen, Fortsetzung
G.A.B. Nijhuis	Een 18 ^e eeuwse boek met genealogische gegevens van bewoners rondom Uelsen of Wilsum

 Boeken

Nieuwe boeken in onze bibliotheek:

Veranderende levens. Nederlandse families na 1850. Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie 2007, deel 61.

Drents Genealogisch Jaarboek. Jaargang 14, 2007. In dit jaarboek zesmaal Gratema, tweemaal Kniphorst, de Drentse familie Emmen(s), De Dondorffs en Boekbesprekingen.